

ingediend op **15** (2023-2024) – Nr. 6-B
30 november 2024 (2023-2024)

Verslag

namens de Commissie voor Brussel
en de Vlaamse Rand en Dierenwelzijn
uitgebracht door Annabel Tavernier,
Alessia Claes, Els Sterckx en Klaas Slootmans
aan de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie

over het ontwerp van decreet

houdende de uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2024

Documenten in het dossier:

15	(2023-2024)	- Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
- Nr. 2 t.e.m. 5: Amendementen
- Nr. 6-A: Verslag aan de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie
14	(2023-2024)	- Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
13	(2023-2024)	- Nr. 1: Algemene toelichting
13-H, K, O	(2023-2024)	- Nr. 1: Beleids- en begrotingstoelichtingen
12-A	(2022-2023)	- Nr. 1: Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
over de begroting
16	(2023-2024)	- Nr. 1: Verslag van het Rekenhof over de begroting
21	(2023-2024)	- Nr. 1: Meerjarenraming
1870	(2023-2024)	- Nr. 1: Ontwerp van programmadecreet

Samenstelling van de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand en Dierenwelzijn:

Voorzitter: Mercedes Van Volcem.

Vaste leden:

Allessia Claes, Inez De Coninck, Sofie Joosen, Annabel Tavernier, Karl Vanlouwe;

Jan Laeremans, Klaas Sloomans, Els Sterckx;

Bart Dochy, Peter Van Rompuy;

Gweny De Vroe, Mercedes Van Volcem;

Stijn Bex, An Moerenhout;

Katia Segers.

Plaatsvervangers:

Arnout Coel, Veerle Geerinckx, Axel Ronse, Nadia Sminate, Jeroen Tiebout;

Filip Brusselmans, Carmen Ryheul, Suzy Wouters;

Karin Brouwers, Katrien Partyka;

Stephanie D'Hose, Maurits Vande Reyde;

Meyrem Almaci, Chris Steenwegen;

Ludwig Vandenhove.

INHOUD

I.	Brussel	5
1.	Toelichting door Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebeleid	5
1.1.	Beleids- en begrotingstoelichting Brussel 2024	5
1.2.	Algemene uitgavenbegroting 2024	12
2.	Bespreking	12
2.1.	Stijn Bex	12
2.2.	Annabel Tavernier	13
2.3.	Jan Laeremans	15
2.4.	Thijs Verbeurgt	15
2.5.	Antwoord van minister Benjamin Dalle	16
3.	Indicatieve stemming	19
II.	Dierenwelzijn	19
1.	Toelichting door Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand	19
1.1.	Beleids- en begrotingstoelichting Dierenwelzijn 2024	19
1.2.	Algemene uitgavenbegroting Dierenwelzijn 2024	26
2.	Bespreking	27
2.1.	Allessia Claes	27
2.2.	Els Sterckx	27
2.3.	Ludwig Vandenhove	28
2.4.	Meyrem Almaci	29
2.5.	Antwoord van minister Ben Weyts	31
2.6.	Meyrem Almaci	34
2.7.	Els Sterckx	34
3.	Indicatieve stemming	35

III. Vlaamse Rand	36
1. Toelichting door Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand	36
1.1. Algemene uitgavenbegroting Vlaamse Rand 2024	36
1.2. Beleids- en begrotingstoelichting Vlaamse Rand 2024.....	36
2. Bespreking.....	40
2.1. Klaas Sloomans	40
2.2. Katia Segers.....	42
2.3. Peter Van Rompuy	42
2.4. Inez De Coninck	43
2.5. Antwoord van minister Ben Weyts.....	44
2.6. Katia Segers.....	45
2.7. Klaas Sloomans	46
2.8. Antwoord van minister Ben Weyts.....	46
3. Indicatieve stemming	46
Gebuurkte afkortingon	48
Bijlagen: zie dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand en Dierenwelzijn besprak het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2024 op 8, 22 en 29 november 2023.

Samen met de algemene uitgavenbegroting werden ook de BBT's besproken:

- beleids- en begrotingstoelichting Brussel. Begroting 2024 (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 13-O/1);
- beleids- en begrotingstoelichting Vlaamse Rand. Begroting 2024 (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 13-K/1);
- beleids- en begrotingstoelichting Dierenwelzijn. Begroting 2024 (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 13-H/1).

Op 8 november 2023 kwam Brussel aan bod, bevoegdheid van Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media. Verslaggever was Annabel Tavernier.

Op 15 november 2023 kwam Dierenwelzijn aan bod, bevoegdheid van Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand. Verslaggevers waren Alessia Claes en Els Sterckx.

Het ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2024 (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-2023, nr. 1870/1, hoofdstuk 6. Omgeving, afdeling 5. Dierenwelzijnsfonds; hoofdstuk 9. Inwerkingtreding) werd samen met de algemene uitgavenbegroting, bevoegdheidsdomein Brussel behandeld (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-2024, nr. 1870/10).

Op 29 november 2023 kwam de Vlaamse Rand aan bod, bevoegdheid van Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand. Verslaggever was Klaas Slootmans.

De presentaties van de ministers zijn te raadplegen op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be

I. Brussel

1. Toelichting door Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebeleid

1.1. Beleids- en begrotingstoelichting Brussel 2024

1.1.1. Inleiding

Bij de laatste Brusselbegroting voor deze zittingsperiode blijkt minister *Benjamin Dalle* terug op de afgelopen vier jaar. Bij het begin van de zittingsperiode was de context voor de Brusselbegroting niet zo positief. De Vlaamse Regering had beslist om een aantal noodzakelijke investeringen in bijvoorbeeld zorg of onderwijs deels te financieren via besparingen op tal van subsidies. Hij verwijst naar de 6 procentbesparing in de cultuursector, maar ook in alle andere gesubsidieerde sectoren. Er werd ook bespaard op het Brusselbeleid, bijvoorbeeld op het Vlaams Brusselfonds. Het was geen gemakkelijke start voor de Vlaamse minister bevoegd voor Brussel.

Als hij deze voorliggende begroting ziet dan is hij als Brusselminister fier over het resultaat. Vergeleken met de besparingen bij de start wordt er nu heel fors geïnvesteerd in Brussel vanuit het specifieke Brusselbeleid maar ook vanuit de andere Vlaamse beleidsdomeinen. Dat zal blijken in zijn verdere toelichting.

Hij wil even stilstaan bij een aantal relevante beleidsdomeinen waarin de Vlaamse Regering fors investeert en die een grote impact zullen hebben in de hoofdstad.

Eerst vermeldt hij de 270 miljoen euro extra investeringen in de kinderopvang die ook voor Brussel relevant zullen zijn. Naast de versterking van de kwaliteit die alle kinderopvang ten goede zal komen wordt er ook in bijkomende capaciteit voorzien voor de initiatieven kinderopvang (van trap 2A) die met een inkomensgerelateerd tarief werken.

In 2021 had de Vlaamse Regering al beslist dat in heel Vlaanderen 2500 plaatsen extra in T2-initiatieven zouden bij komen. Minister Benjamin Dalle had toen verkregen dat voor Brussel niet alleen de Brusselnorm van 5 procent van de gemeenschapsmiddelen gerespecteerd zou worden maar zelfs verdubbeld zou worden (10 procent of 250 plaatsen). In 2024 zullen opnieuw plaatsen T1 kunnen omschakelen naar T2 en is er in budget voorzien voor minstens tweehonderd bijkomende plaatsen T2. Momenteel zijn er in Brussel 6795 plaatsen waarvan 5105 plaatsen T2 in het IKT. De verhouding tussen de IKT-initiatieven en de puur private initiatieven zal opnieuw opschuiven in het voordeel van het IKT. Hij vindt dat zeer belangrijk voor de Brusselse gezinnen.

Voorts trekt de Vlaamse Regering 59 miljoen euro uit voor hogeronderwijsinstellingen. Met de VUB, Erasmushogeschool, Odisee Hogeschool, LUCA School of Arts en met KULeuven Campus Brussel beschikt Brussel over heel wat hogeronderwijsinstellingen. Zij zullen dus ook van die extra middelen kunnen genieten. Vlaams minister Ben Weyts van Onderwijs neemt ook extra maatregelen tegen het lerarentekort. Dat zal zeker belangrijk zijn in Brussel waar het lerarentekort zich scherp manifesteert. De uitbreiding van de anciënniteitsregel is een maatregel die voor Brussel zeer belangrijk is, aldus de minister.

Als Vlaams Brusselminister waakt Benjamin Dalle in eerste instantie over de correcte toepassing van de gemeenschapsbevoegdheden in Brussel en de toepassing van de 5 procent-Brusselnorm. Het is een primeur in het Vlaamse Brusselbeleid dat de Vlaamse Regering nu ook vanuit gewestelijke middelen zal investeren in de hoofdstad. Op vraag van minister Benjamin Dalle heeft minister Matthias Diependaele van Wonen 1,3 miljoen euro gereserveerd voor vzw Brik voor het 'Boostplan voor Basis-koten' voor studenten.

Via de begroting Binnenlands Bestuur van voormalig Vlaams minister Bart Somers ontvangt de VGC de tweede schijf van 620.000 euro als energiecompensatie, analoog aan de Vlaamse lokale besturen. Bij maatregelen ten aanzien van Vlaamse steden en gemeenten wordt conform de Brusseltoets altijd geprobeerd om ook de VGC te betrekken. De VGC ontvangt in dat kader 1.835.000 euro gespreid over de periode 2023 tot 2025.

Vanuit Jeugdbeleid trekt de minister zelf een extra budget uit van 10 miljoen euro voor het Vlaams jeugdwerk: 4 miljoen euro (eenmalig) voor investeringsdossiers en 6 miljoen euro recurrent ter versterking van het jeugdwerk. Bijzondere aandacht gaat naar de Brusselse jeugdorganisaties die daar veel middelen van ontvangen. Veel van de landelijke jeugdorganisaties zijn ook in Brussel gevestigd.

Ook binnen de voorliggende Brusselbegroting zijn een aantal maatregelen opgenomen:

- een verhoging van het budget 'Polsslag Brussel' tot 2.346.000 euro. De budgetaanpassing (plus 311.000 euro, of een toename met meer dan 20 procent) wordt voortgezet;
- een verhoging van het budget van het Vlaams Brusselfonds, dat in 2024 eenmalig 1.000.000 euro extra ter beschikking krijgt zoals in de BBT 2023 afgesproken. De minister besliste ook tot een recurrente verhoging van 200.000 euro om de indexering van de erfpachtvergoeding van het Muntpuntgebouw op te vangen.
- de toelage aan Muntpunt wordt verhoogd met 200.000 euro om de uitvoering van het samenwerkingsakkoord 2021-2025 te verzekeren.

1.1.2. Vier strategische doelstellingen

SD 1: Een gestructureerde en transparante samenwerking met de VGC gestoeld op respect en vertrouwen

- OD 1.1: Een helder en constructief partnerschap uitbouwen op basis van een strategisch meerjarenplan en een modern begrotings- en rekeningstelsel

Het nieuwe beleids- en beheersinstrumentarium van de Vlaamse Gemeenschapscommissie is in voege sinds 1 januari 2022. Het meerjarenplan 2022-2025 en de wijzigingen ervan werden tot nu toe altijd stipt ontvangen en goedgekeurd. De Vlaamse Regering stelde in 2023 een aantal maatregelen voor ter verhoging van de transparantie, de leesbaarheid en de bruikbaarheid van de beleidsrapporten volgens de BBC voor de Vlaamse lokale en provinciale besturen. Die wijzigingen werden ook doorgevoerd aan het stelsel van de BBC van de VGC om de congruentie te behouden.

Minister Benjamin Dalle benadrukt dat hij de eerste Brusselminister is in drie zittingsperioden die niet bespaard heeft op de dotatie aan de VGC. Ook voor 2024 is dat het geval. In 2024 trekt hij in totaal 31.942.000 euro aan middelen uit voor de VGC. Dat budget bestaat uit de jaarlijkse dotatie die gestegen is tot 30.121.000 euro. Dat is 3.235.000 euro meer dan de begroting in 2020 (of een toename met 12 procent op de toenmalige 26,886 miljoen euro) ten gevolge van de indexering van het deel personeelskredieten. Een tweede deel vormt de jaarlijkse investeringstoe-lage van 1.116.000 euro die de VGC aanwent voor de financiering van de werken aan de gemeenschapscentra. Tot slot is er de jaarlijkse subsidie van 705.000 euro voor 'Brede School'. Het afgelopen jaar heeft de minister samen met de VGC een grondige hervorming en extra ondersteuning van Brede School goedgekeurd.

- OD 1.2: Het opzetten van structureel overleg met het oog op een geïntegreerd en slagkrachtig Brusselbeleid

Het Vlaamse Brusselbeleid is geïntegreerd en veronderstelt, naast een specifieke benadering binnen de afzonderlijke gemeenschapsbevoegdheden, overleg dat op verschillende niveaus wordt gevoerd. Voor het werkjaar 2024 stipt de minister graag de werkzaamheden van de Gemengde Ambtelijke Commissie Brussel aan. Begin 2024 zal het nieuwe rapport met de cijfers en gegevens voor 2021 en 2022 opgeleverd worden.

–

SD 2: De verdere uitbouw van een sterk, laagdrempelig en kwalitatief netwerk van Vlaamse gemeenschapsvoorzieningen in de hoofdstad

Voor de uitbouw van een sterk en kwalitatief netwerk van Vlaamse gemeenschapsvoorzieningen in de hoofdstad heeft de minister verschillende beleidsinstrumenten ter beschikking:

- het investeringsbeleid via het Vlaams Brusselfonds;
- de werkingssubsidies en toelagen aan sterke, structurele partners op basis van beheersovereenkomsten;
- de projectsubsidies aan hoofd- en grootstedelijke initiatieven op basis van de vernieuwde subsidiegids Polsslag Brussel;
- de algemene werkingskosten voor studieopdrachten en communicatieve initiatieven.

In de commissie is al regelmatig gedebatteerd over de doelmatigheid van het beleid. De minister stelt voor om voor het Brusselbeleid vanaf 2024 twee indicatoren voorop te stellen die de subsidielijn Polsslag Brussel evalueren op haar doelstellingen (verbinding, uitstraling, cohesie) en het Vlaams Brusselfonds toetsen als evenwichtig beleidsinstrument voor investeringen. Een derde indicator betreft de

kennisdeling van het Vlaamse Brusselbeleid. De verzameling en ontsluiting van wetenschappelijke en budgettaire data over het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad draagt bij tot een beter geïnformeerd en onderbouwd Brusselbeleid.

- OD 2.1: Een flankerend en selectief investeringsbeleid voeren ter versterking van de Vlaamse instellingen in de zorg-, onderwijs- en culturele sector

Vlaams volksvertegenwoordiger Hannelore Goeman heeft vier jaar geleden de besparingen op het Brusselfonds op de korrel genomen. Ze verweet de minister veel minder te zullen investeren in Brussel. De minister begrijpt de reactie vanuit de toenmalige budgettaire context. Maar na vier jaar werk als Vlaamse Brusselminister geeft hij graag de huidige stand van zaken. Hij verwijst naar de staafdiagram Uitgaven Vlaams Brusselfonds (zie bijlage bij dit verslag). In totaal werd in de huidige zittingsperiode 33,7 miljoen euro geïnvesteerd vanuit het Vlaams Brusselfonds, terwijl dat in de vorige zittingsperiode 23,2 miljoen euro bedroeg en in de zittingsperiode 2010-2014 27,9 miljoen euro.

Er wordt dus fors meer geïnvesteerd. Dat op zich is al belangrijk, zegt de minister, maar hij is nog trotser op de investeringen in infrastructuur in het Nederlandstalig netwerk in Brussel. Twee jaar geleden heeft de minister subsidierichtlijnen voor het Vlaams Brusselfonds opgesteld. Die zijn transparant terug te vinden op de website. In het verleden kon de Vlaamse Brusselminister die middelen als het ware vrij toekennen. Die werden soms gebruikt om een aantal organisaties die subsidiëring voor hun werking misliepen, tijdelijk te ondersteunen. De minister wilde daar een eind aan maken. Hij wilde een glashelder onderscheid maken tussen Polsslag Brussel, dat focust op projecten voor Brussel met een maximale duur van drie jaar, en het Brusselfonds dat uitsluitend gericht is op infrastructuurinvesteringen.

Binnen die infrastructuurinvesteringen richt de minister zich niet in de eerste plaats op de Vlaamse overheid maar op het sterke Brusselse middenveld, de vzw's en lokale besturen. Tot nu toe werd er 13,9 miljoen euro geïnvesteerd in die infrastructuurprojecten. Er is in het laatste kwartaal van 2023 en 2024 nog 4,2 miljoen euro uit het Vlaams Brusselfonds te besteden, de zittingsperiode is nog niet helemaal afgelopen. De minister verwacht dat het grootste deel daarvan ook zal gaan naar infrastructuurinvesteringen voor het middenveld, dat volgens de minister de kracht uitmaakt van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel. In de periode 2010-2014 werd 2,4 miljoen euro uitgetrokken voor infrastructuurinvesteringen voor het middenveld en in de periode 2015-2019 3,9 miljoen euro. De minister concludeert dat hij in vergelijking met de vorige zittingsperiode fors geïnvesteerd heeft in Brussel.

Voor 2024 is er voor het Vlaams Brusselfonds een machtiging ingeschreven van 4.189.000 euro. Die wordt aangevuld met 1 miljoen euro eigen ontvangsten, met een mogelijke overdracht van niet-vastgelegde kredieten in 2023 via de begrotingsruiter. Het Vlaams Brusselfonds kan in 2024 dus zowat 5,2 miljoen euro vastleggen.

- OD 2.2: Investeren in de structurele partners aan de hand van sterke samenwerkingsovereenkomsten

Tien structurele beleidspartners geven mee vorm aan het reguliere Vlaamse gemeenschapsbeleid in de hoofdstad. Zij weerspiegelen de grote domeinen van de gemeenschapsmateries: welzijn, gezondheid en gezin, onderwijs en vorming, cultuur, jeugd, sport en media. Concreet gaat het om Brik, BRIO, Brukselbinnenste-buiten, BRUZZ, het Huis van het Nederlands Brussel, het Huis voor Gezondheid, het Kenniscentrum Welzijn, Wonen, Zorg, Kuumba, Muntpunt en Studio Globo.

De minister heeft met hen voor de periode 2021-2025 vijfjaarlijkse overeenkomsten afgesloten, op basis van een meerjarenbeleidsplan. Men kan de belangrijkste elementen uit de jaaractieplannen 2024 lezen in de BBT bij de toelichtingen per organisatie. Via het programmadecreet van 2023 heeft de minister een decretale basis voor de subsidies aan de Vlaams-Brusselse partnerorganisaties ingevoerd en een subsidiekader ingesteld conform de nieuwe VCO-regels.

In de beheersovereenkomsten werden een aantal belangrijke rode draden gelegd. De verbindende kracht van het Nederlands en de versterking van de band Brussel-Vlaanderen vormen een inherent onderdeel van de overeenkomsten. De structurele partners van het Vlaamse Brusselbeleid zetten hun kernopdrachten met Nederlandstalige dienstverlening voort en zullen ook de nodige aandacht schenken aan de transversale beleidsthema's van de Vlaamse overheid op het vlak van jeugd, gelijke kansen, integratie en armoedebestrijding.

Op budgettair vlak werden een aantal eenmalige maatregelen genomen. Voor alle beleidsdomeinen was het een moeilijke periode door covid en de energie- en Oekraïne-crisis. De minister kende hen extra steun toe via een energietoelage. Hun budgetten stijgen verder in 2024 gezien de indexering van het loonaandeel in de subsidies. In totaal wordt er binnen het beleidsveld Brussel ruim 12,85 miljoen euro uitgetrokken voor de Vlaams-Brusselse partnerorganisaties.

- OD 2.3: Investeren in hoofdstedelijke initiatieven en exemplarische projecten die de banden tussen Brussel en Vlaanderen versterken

De minister investeert niet alleen in partnerorganisaties, maar ook in hoofdstedelijke initiatieven en projecten die het stedelijke weefsel en de banden tussen Brussel en Vlaanderen versterken. De minister voorziet voor de subsidielijn Polsslag Brussel voor 2024 opnieuw in een verhoging van het budget, tot 2,346 miljoen euro. Dat structurele budget is in de huidige en de twee vorige zittingsperioden nooit hoger geweest, en ligt 22 procent hoger dan het jaarlijkse gemiddelde tussen 2010 en 2022.

Het resultaat daarvan mag gezien worden. De vernieuwde subsidiegids is nu veel beter gekend dan in het begin van de zittingsperiode. Heel veel organisaties vinden de weg naar de subsidies Polsslag Brussel. Sedert 2020 kende de minister al aan 190 projecten een subsidie toe, goed voor bijna 8,3 miljoen euro. Het merendeel van dat budget, net geen 5 miljoen euro, ging naar projecten die inzetten op meerdere gemeenschapsbevoegdheden in onze hoofdstad, zodat men de inwoners van Brussel op zoveel mogelijk verschillende manieren kan bereiken en hun leven en belevingen verbeteren. Projecten en organisaties worden benaderd vanuit de wensen en noden van de inwoners, veeleer dan vanuit de prioriteiten van sectoren. Er wordt 'over de muurtjes gekeken'. Dat is volgens de minister de grote troef van het Brusselbeleid waaruit heel Vlaanderen zou kunnen leren. Het concept van de Broedplekken gefinancierd vanuit het Vlaams Brusselfonds, is daar een goed voorbeeld van. Infrastructuur wordt ondersteund van organisaties die over de sectoren heen samenwerken. Er wordt buurtgericht gewerkt. Door gedeeld ruimtegebruik wordt tegemoetgekomen aan een aantal infrastructurele noden.

- OD 2.4: Opzetten van een integraal informatie-, communicatie- en mediabeleid dat de kennis van en toegankelijkheid tot Brussel verhoogt

Muntpunt, BRUZZ, Brik, BRIO en Brukselbinnenstebuiten spelen een uitgelezen rol in het realiseren van deze operationele doelstelling. Wetenschappelijke informatie en onderzoek zijn daarbij belangrijk.

Minister Benjamin Dalle legt nogmaals nadruk op het concept van de Trefdag, dat in 2023 voor de derde keer georganiseerd werd. Hij plant ook een Trefdag in september

2024. De Trefdag brengt het Vlaams-Brusselse netwerk samen en laat organisaties inspiratie en best practices met elkaar delen. Tot deze zittingsperiode gebeurde dat te weinig omdat ze elkaar niet goed kenden, aldus de minister.

Kennisdeling over het Vlaamse Brusselbeleid is zeer belangrijk. Brussel ontbreekt soms in onderzoek over de Vlaamse bevoegdheden, ondanks het aandringen van het Team Coördinatie Brussel. Na de aanwerving van een deeltijdse onderzoeksmedewerker bij het Team Coördinatie Brussel maakte de minister in 2023 werk van een actievere en bredere ontsluiting van kennis en data over Brussel. Het eerste cijferboek dat sinds deze zomer beschikbaar is, vormt de eerste stap waarmee hij de Brusselse blinde vlek in het Vlaamse cijferlandschap wil wegwerken. Het is zijn ambitie om een permanente onlinelijnerdatabank in de steigers te zetten. In 2024 zal de administratie starten met de uitbouw van de achterliggende data-infrastructuur en het ontwerp van de webpagina's die het brede publiek te zien zullen krijgen bij het raadplegen van de databank.

SD 3: De versterking van de positie van het Nederlands in de hoofdstad

Het Nederlands is de verbindende kracht van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel en versterkt het Brusselse talent. De minister zet daarop in op verschillende manieren.

- OD 3.1: Het voeren van een actief taalpromotie- en oefenkansenbeleid met het Huis van het Nederlands Brussel als centrale actor

Donderdag 23 november 2023 vierde het Huis van het Nederlands Brussel zijn twintigjarige werking. Tijdens dit feestjaar werden het Nederlands en de oefenkansen extra onder de aandacht gebracht. Die wervingscampagne wordt doorgetrokken naar 2024 om nog meer Brusselaars warm te maken voor het Nederlands, hen te informeren over oefenkansen en hen toe te leiden naar het Nederlandstalige netwerk in Brussel.

Bovendien gaat de minister aan de slag met de vijf aanbevelingen uit het onderzoeksproject 'Brusselse taalleerders' van het Huis. Daaruit blijkt de nood aan meer spreekkansen Nederlands en ze geven handvatten voor meer succesvolle NT2-trajecten. Lessen Nederlands als tweede taal (NT2) vormen een instrument om van Brussel een doorleefde tweetalige hoofdstad te maken. De vrijstelling van het inschrijvingsgeld voor wie in Brussel woont en er een cursus NT2 volgt, werd op voorstel van de minister in 2022 decretaal verankerd. Hij zet daarvoor een forfaitaire bijdrage van 633.000 euro in.

- OD 3.2 De Taalbarometer als polsslag van de Brusselse taalverhoudingen

In 2022 startte het traject van de vijfde Brusselse Taalbarometer. Het is een belangrijk representatief onderzoek naar de taalverhoudingen in de Vlaamse hoofdstad. Na Dubai is Brussel de meest diverse stad met 180 nationaliteiten. De onderzoeksoopdracht werd gegund aan de onderzoeksgroep BRIO. Het veldwerk werd uitgevoerd in 2023. De rapportering is gepland begin 2024.

- OD 3.3: De naleving van de taalwetgeving opvolgen

Net als de voorgaande jaren biedt het steunpunt Taalwetwijzer hulp aan burgers die vragen hebben bij de taalwetgeving in Brussel. Na de bekendmakingscampagne met onder meer de vernieuwing van de website (2021) en de workshop voor Vlaams-Brusselse mandatarissen (2022), blijft de minister inzetten op toegankelijke opleidingen en vormingen door de Taalwetwijzer.

SD 4: Een coherent en geëngageerd beleid voor onze hoofdstad gedragen door de hele Vlaamse Regering

De vierde en laatste strategische doelstelling gaat over het streven naar een coherent en geëngageerd beleid voor onze hoofdstad, gedragen door de hele Vlaamse Regering. Als Vlaams minister bevoegd voor Brussel speelt minister Benjamin Dalle daarbij een intermediaire en faciliterende rol. Hij ziet erop toe dat Brussel gerespecteerd wordt, zowel binnen gemeenschaps- als gewestbevoegdheden. Hij beschikt daartoe over verschillende instrumenten: de Brusselnorm en de Brusseltoets.

- OD 4.1: De Brusselnorm in infrastructuur en dienstverlening ten behoeve van de Brusselaars nastreven
- OD 4.2: De Vlaamse decreten en besluiten toetsen op de toepasbaarheid in Brussel en op de band van Brussel met Vlaanderen (Brusseltoets)

Met de Brusselnorm streeft de Vlaamse Regering naar minimaal 5 procent van de budgetten voor gemeenschapsbevoegdheden ten behoeve van Brussel. Daarbij is het de ambitie om zeker 30 procent van alle Brusselaars te bereiken met het Vlaamse Brusselbeleid. Dat blijft het richtsnoer van deze regering.

De Brusseltoets toetst Vlaamse decreten en besluiten op de toepasbaarheid in Brussel en op de band van Brussel met Vlaanderen. Het lijkt een detail maar de administratie en het kabinet van de minister zijn daar dag in dag uit mee bezig. Een goedlopende samenwerking moet zowel met lokale besturen in Vlaanderen als met de VGC mogelijk zijn. Er moet rekening gehouden worden met de specifieke context in Brussel.

Dat de Brusselnorm positief evolueert blijkt uit het rapport van de Gemengde Ambtelijke Commissie Brussel over de financiële stromen 2021 en 2022 in Brussel, dat in 2024 verschijnt.

- OD 4.3: Een intermediaire en faciliterende rol spelen bij het Brusselbeleid van de Vlaamse ministers

De decretale verankering van de Brusselvrijstelling voor NT2 is daarvan een sprekend voorbeeld, aldus de minister. Het is volgens hem ook de taak van de commissieleden om bij de bespreking van de BBT's van zijn collega's het gesprek aan te gaan over de uitvoering van hun beleid ten gunste van de Brusselaars.

- OD 4.4: Een intermediaire en faciliterende rol spelen bij het opzetten van een structureel intergewestelijk overleg (Brussel-Vlaanderen) over gemeenschappelijke thema's zoals mobiliteit, werk, ruimtelijke ordening en leefmilieu

In het kader van de gewestelijke bevoegdheden vermeldt hij graag het nieuwe samenwerkingsakkoord dat de versterkte ambitie van zowel de Vlaamse als Brusselse Hoofdstedelijke Regering vertaalt. Men wil de competenties van Brusselse werkzoekenden versterken en een grotere mobiliteit richting Vlaanderen stimuleren. Het betreft de grootste win-winoperatie in dit land, aldus de minister. Er zijn nog steeds ongelooflijk veel werkzoekenden in Brussel, ongeveer negentigduizend. Anderzijds is er in heel het land krapte op de arbeidsmarkt. De cijfers van het rapport van HIVA en IDEA consult over 'Interregionale arbeidsmobiliteit voor Brusselse werkzoekenden in de Vlaamse Rand rond Brussel' zijn duidelijk: meer dan 56.000 Brusselaars pendelen richting het Vlaamse Gewest en voornamelijk richting de Rand rond Brussel, een stijging met meer dan 32 procent ten opzichte van 2015. Het is de ambitie van Vlaams minister van Werk, Jo Brouns, om elk jaar tweeduizend Brusselse werkzoekenden extra aan Vlaamse werkgevers te koppelen en zo

de krapte op de Vlaamse arbeidsmarkt aan te pakken. Gezien de schrijnende werkloosheidscijfers in Brussel, is dat een zeer goede zaak voor de Brusselaars.

Maar ook voor andere thema's blijft de minister, met wisselend succes, de brug slaan naar de andere regeringen die in Brussel bevoegd zijn.

1.2. Algemene uitgavenbegroting 2024

De dotatie en subsidies voor de gemeenschapsinfrastructuur en Brede School voor de VGC bedragen samen 31,942 miljoen euro. Hij herhaalt dat hij de eerste Brusselminister is die niet bespaart op de dotatie aan de VGC. De opeenvolgende begrotingen tonen aan dat hij zijn woord houdt.

De dotatie aan de VGC voor 2024 bedraagt 30.121.000 euro en wordt geïndexeerd op het deel personele middelen. Dat resulteert bij de start van 2024 al in een stijging met 3,2 miljoen euro (of 12 procent) ten opzichte van 2020.

15,2 miljoen euro wordt uitgetrokken voor de Vlaams-Brusselse partnerorganisaties (Muntpunt, BRUZZ, Huis van het Nederlands Brussel enzovoort) waarvan 2,346 miljoen euro voor Polsslag Brussel. Zoals de minister al meegaf is het structurele budget voor die projectlijn in de afgelopen jaren nooit hoger geweest.

0,63 miljoen euro wordt ingeschreven voor de tegemoetkoming in het inschrijvingsgeld voor NT2-cursussen gevolgd door Brusselaars. Ook daar is continuïteit, na de decretale verankering.

5,2 miljoen euro van het Vlaams Brusselfonds gaat naar investeringssubsidies en uitgaven betreffende de eigen infrastructuur (eigendomskosten Muntpunt, Huis van het Nederlands Brussel). Dat budget is voor een groot deel te danken aan een eenmalige injectie van 1 miljoen euro én de recurrente verhoging met 200.000 euro, nadat het fonds in 2023 al kon beschikken over 1,5 miljoen euro eenmalige extra middelen. Ook voor 2024 kan een begrotingsruiter worden ingezet zodat de in 2023 niet-bestede middelen kunnen worden overgedragen naar het volgende begrotingsjaar.

De minister meent dat met die begrotingsstukken de Vlaamse Gemeenschap bewijst dat zij blijft investeren in haar hoofdstad, vooral in het sterke Nederlandstalige netwerk.

2. Bespreking

2.1. Stijn Bex

Stijn Bex erkent namens de Groenfractie dat er heel wat goede elementen in het beleid van de Brusselminister zitten. Het is duidelijk de minister een hart heeft voor Brussel. Hij heeft geprobeerd om er zoveel mogelijk uit te halen voor Brussel. Dat betekent niet dat Groen ongenueanceerd tevreden is over zijn werk. Stijn Bex wil de cijfers die de minister gaf even in perspectief plaatsen. Als men de totale Vlaamse begroting van 2019 vergelijkt met die van 2024 stelt men een stijging van 36 procent vast, van 47 miljard euro naar 64 miljard euro. Voor de Brusselbegroting haalt de minister die stijging niet. Brussel is er dus op achteruitgegaan in deze zittingsperiode. Het lid vindt het positief dat de minister toegeeft dat er in het begin van deze zittingsperiode redelijk sterke besparingen werden doorgevoerd.

De Brusselbegroting houdt geen gelijke tred met de Vlaamse begroting, omdat alleen de personeelskredieten of ongeveer 63 procent van de dotatie voor de VGC geïndexeerd worden. De werkingskredieten of 37 procent worden niet geïndexeerd. De indexering voor 2024 zou 220.000 euro extra middelen opleveren voor

de VGC. In deze zittingsperiode zijn er negen indexoverschrijdingen geweest. Rente op rente tikt dat serieus aan na enige tijd. De VGC kan er ernstig op achteruitgaan als de Vlaamse Regering de dotatie maar voor twee derden indexeert. Dat maakt dat de middelen voor de dotatie deze zittingsperiode met 12 procent zijn gestegen, terwijl de uitgaven van de Vlaamse overheid met 36 procent zijn gestegen. Dat kan men moeilijk een topprestatie noemen. Dat is de reden waarom de Groenfractie, ondanks heel wat goede intenties in het beleid, tegen de begroting zal stemmen.

In Brussel komen er 250 plaatsen bij voor kinderopvang. Hoeveel middelen van de 296 miljoen euro gaan effectief naar Brussel? De investeringen van de Vlaamse minister Matthias Diependaele voor betaalbare huisvesting voor studenten via Brik vindt Stijn Bex zeer interessant. Werd dergelijke werkwijze grondig bestudeerd? Als het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest bijvoorbeeld schoolomgevingen opnieuw zou aanleggen met het oog op verkeersveiligheid, zou de Vlaamse Regering dan niet naar het Grondwettelijk Hof stappen omdat het Brusselse Gewest zijn bevoegdheden overschrijdt? Hij vindt dat men weinig opschiet met maatregelen waarvan men weet dat ze aangevochten kunnen en zullen worden bij het Grondwettelijk Hof.

De minister ziet er nauwlettend op toe dat Brussel zijn deel krijgt voor bovenlokale sportinfrastructuur conform de 5 procent-Brusselnorm. Stijn Bex kent een ondernemer die een klimzaal wilde beginnen in Brussel, een mooi en inclusief initiatief. Om voor Vlaamse subsidies in aanmerking te komen moet hij kunnen bewijzen dat zijn publiek bestaat uit Nederlandstaligen. Is het de minister bekend dat het voor dergelijke initiatieven moeilijk is om aanspraak te kunnen maken op die subsidies, in die mate dat initiatiefnemers uiteindelijk afhaken? Heeft de minister een overzicht van de effectief bestede middelen voor bovenlokale sportinfrastructuur in Brussel de afgelopen jaren? Is men aan die 5 procent geraakt?

De cijferdatabank is een zeer interessant initiatief. In statistieken over Vlaanderen in het algemeen ontbreken meestal de cijfers voor Brussel. In welke mate zullen de cijfers betrekking hebben op Nederlandstaligen dan wel op Brussel in het algemeen?

Ook voor de middelen van het Vlaams Brusselfonds wil Stijn Bex het optimisme van de minister temperen. Als men de indexering mee in rekening brengt wegen de 28 miljoen euro van twee zittingsperioden geleden zwaarder door dan de 34 miljoen euro van de huidige zittingsperiode. Hij geeft de minister wel een pluim voor zijn inspanningen voor infrastructuur voor Nederlandstalige netwerken.

De minister zal in de Vlaamse Regering verslag uitbrengen over zijn werkbezoek aan de zogenaamde 'Broedplekken' in Nederland. Kan de minister zijn ervaring ook met de commissie delen? Wat heeft hij er opgestoken?

2.2. Annabel Tavernier

De Vlaamse aanwezigheid in Brussel is een belangrijke pijler van het Vlaamse gemeenschapsbeleid, benadrukt *Annabel Tavernier*. Vlaanderen zet alles op alles om het Vlaams-Brusselse netwerk te versterken. De fameuze Brusselnorm, waarbij 5 procent van de totale gemeenschapsmiddelen naar Brussel gaat, is het product van die overtuiging en wordt nu al voor het negende opeenvolgende jaar gehaald. Dat zal ook blijken uit het volgende GACB-rapport, dat begin 2024 wordt voltooid. Op het domein Welzijn, dat een historische achterstand kent, moet er nog een inhaalbeweging worden gemaakt. Annabel Tavernier juicht toe dat Brussel niet uit het oog werd verloren bij de extra investeringen in de kinderopvang.

Het Brusselbudget is de afgelopen jaren aanzienlijk toegenomen. Dat is uiteraard een goede zaak geweest voor de Vlaamse aanwezigheid in Brussel. Na de injectie vanuit Vlaamse Veerkracht en de eenmalige energiesteun stabiliseert het budget

opnieuw, maar wel met extra middelen voor Muntpunt en het Brusselfonds. De partners kunnen dus het werk blijven voortzetten voor alle Brusselse Vlamingen.

Wat die extra middelen betreft heeft het lid twee vragen. In de BBT staat dat de toelage aan Muntpunt vanaf 2024 recurrent wordt verhoogd met 200.000 euro om de werking zoals voorzien in het samenwerkingsakkoord 2021-2025 te garanderen. Over welke aspecten van het samenwerkingsakkoord gaat het precies? Verder leest ze dat het Brusselfonds jaarlijks 200.000 euro extra krijgt om de indexering van de erfpachtvergoeding op te vangen en om tegemoet te komen aan de stijgende kosten bij investeringsnoden. Kan de minister meedelen hoe de middelen zijn verdeeld tussen de erfpachtvergoeding en de tegemoetkoming voor de stijgende kosten?

Omdat de minister de afgelopen jaren al heel wat werk verzet heeft, gaat hij het laatste jaar van de zittingsperiode in met weinig nieuwe beleidsacties. Toch wil Annabel Tavernier er een aantal uitlichten.

De N-VA-fractie is dankbaar voor de aanhoudende ondersteuning van het Huis van het Nederlands Brussel en de nieuwe plannen die in 2024 op til staan. Annabel Tavernier meent dat men inderdaad zoveel mogelijk moet inzetten op naamsbekendheid en bijkomende wervingscampagnes. Een ander belangrijk aspect van de werking van het Huis is de samenwerking met de Brusselse gemeenten. Zijn er nog bijkomende inspanningen gepland om het aanbod van het Huis meer bekendheid te geven bij de negentien lokale besturen? Met hoeveel lokale besturen wordt er op dit moment samengewerkt?

Het is positief dat de werking van Polsslag Brussel en van het Vlaams Brusselfonds geëvalueerd zal worden om na te gaan of het huidige kader voldoende inspeelt op de uitdagingen van vandaag. Gaat het over een interne evaluatie vanuit de administratie en is er al een precieze timing?

Begin 2024 lanceert BRUZZ een nieuwe app en een mobiele website. Die lancering komt boven op de lancering van de nieuwe huisstijl en baseline. Hoeveel zal die operatie kosten?

Een belangrijke uitdaging in Brussel is en blijft voldoende Nederlandstalige zorg. Ondanks inspanningen van onder andere het Huis voor Gezondheid, laat de Nederlandstalige dienstverlening in de zorg nog al te vaak te wensen over, zeker in de eerstelijnszorg. Dat zou in een tweetalig gewest nooit het geval mogen zijn. Het lid leest in de BBT dat er massaal veel inlevingsmomenten of veldwerksessies worden aangeboden om personeel aan te trekken, maar dat het complexe zorglandschap of de gebrekkige kennis van het Nederlands velen afschrikt. Annabel Tavernier roept de minister op om daar de komende maanden voldoende aandacht aan te besteden. Hoe levert hij bijkomende inspanningen om kwaliteitsvolle Nederlandstalige zorg in Brussel te garanderen? Kan hij concreet toelichten of er in 2024 nog projecten op stapel staan in dit verband?

Met de Taalwetwijzer en de versterking van het Huis van het Nederlands heeft de minister enkele belangrijke stappen gezet voor het vrijwaren van het Vlaamse en Nederlandstalige karakter van onze hoofdstad. Ook de projectoproep 'Durf', die hij volgend jaar zal lanceren, gericht op het versterken van Brusselse jongeren via het Nederlands, is een zeer goede zaak. Het lid vraagt zich af binnen welke begrotingspost dat valt. Gaat het over 200.000 euro?

Annabel Tavernier sluit af met een kritische noot. Vlaamse middelen werden vrijgemaakt om het Nederlandstalige karakter in de hoofdstad te vrijwaren en de Vlaamse partners konden in moeilijke tijden op blijvende ondersteuning rekenen. Maar de N-VA-fractie is van mening dat de minister veel te weinig wilde of durfde

te wegen op het beleid van de andere Brusselse overheden. Hij heeft als minister een duidelijke brugfunctie en hij is de Vlaamse spreekbuis in Brussel, net omdat de Nederlandstalige partijen die in Brussel aan de macht zijn niets geven om het Nederlandstalige of Vlaamse karakter van Brussel.

Nochtans waren er voldoende redenen om de stem van de Vlaamse Brusselminister te laten horen. Het lid denkt dan aan de meertaligheidsagenda van Brussels minister Sven Gatz, de gebrekkige tweetaligheid bij de Brusselse ziekenhuizen en bij de lokale besturen, die nogmaals pijnlijk werd vastgesteld in het rapport van de Brusselse vicegouverneur, en de aanpak van de coronacrisis.

De N-VA-fractie heeft minister Benjamin Dalle in dit verband meerdere keren gevraagd om zijn stem te laten horen, maar het is vooral bij briefdiplomatie gebleven. Men moet vaststellen dat er nauwelijks verbetering is voor de problemen van het Nederlands in Brussel. In de BBT zijn er amper initiatieven op dat vlak terug te vinden. Annabel Tavernier betreurt dat ten zeerste. Daarom roept ze nogmaals op om de komende maanden zijn politieke gewicht in de schaal te werpen om de oorzaken van dat probleem te verhelpen.

2.3. Jan Laeremans

'Samen voor een Diploma' van vzw EVA BXL is een beweging van oud-studenten (mentoren en ambassadeurs) en Brusselse studenten (plus 25 jaar) die zich engageren zodat meer mensen alsnog een diploma halen in het Nederlandstalig hoger onderwijs, in het bijzonder kwetsbare mensen met migratieroots. *Jan Laeremans* vraagt zich af of de lat dan even hoog gelegd wordt voor die diploma's. Hoe krijgt men de zekerheid dat die mensen ook het diploma verdiend hebben?

Er wordt in extra middelen voorzien voor studentenkoten. Tegen wanneer worden die studentenkoten gepland, in 2024 of in de verdere toekomst? Over hoeveel koten gaat het?

In 2024 werkt de minister verder aan de voorbereiding van de omvorming van het Amerikaans Theater tot een culturele broedplek, waarover in september 2023 een akkoord werd bereikt tussen de federale overheid en de stad Brussel (zie blz. 23 van de BBT). Waarom heeft dat zolang geduurd, vraagt het lid. Wat zijn de concrete plannen voor volgend jaar?

Het Koninklijk Muziekconservatorium verkeert al heel lang in een lamentabele staat. Wat is daar de voorbije jaren mee gebeurd? De Vlaamse Gemeenschap zou daar nu 20 miljoen euro in moeten investeren. Is er zekerheid dat er effectief in 2024 werk van gemaakt wordt?

Jan Laeremans vraagt verduidelijking bij de volgende passage in de BBT (blz. 34): "Vanaf 1 januari 2023 werd de gewijzigde Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van kracht waardoor Muntpunt vanaf 2023 onder de materialiteitsdrempel valt en geen begroting meer moet indienen bij een begrotingsronde." Hij vindt het nogal bizar dat Muntpunt geen begroting meer zou moeten indienen.

2.4. Thijs Verbeurgt

De vraag die hier voorligt is niet hoe zwaar de minister weegt op andere regeringen maar wel hoe zwaar hij weegt in de eigen Vlaamse Regering, vindt *Thijs Verbeurgt*. Is de liefde voor Brussel bij alle partijen even groot? De N-VA zit aan de budgettaire knoppen in deze regering. De minister verwees naar de staafdiagram over drie zittingsperiodes heen (zie bijlage 1), de laatste regeerperiode met de socialisten en daarna de twee regeerperiodes met de huidige meerderheidspartijen. De minister springt gezwind over de kolom van de vorige regering die een sterke daling

van de middelen laat zien. Aan het einde van deze zittingsperiode mag men een analyse maken van het beleid van de drie regeringspartijen voor Brussel. Bij het begin van deze zittingsperiode was het wantrouwen van collega Hannelore Goeman op zijn plaats gezien de resultaten van de zittingsperiode ervoor met dezelfde regeringspartijen. De put die de voorganger van de minister heeft geslagen wordt niet gecompenseerd in deze zittingsperiode. Als men de 28 miljoen euro afgerond voor Brussel in de zittingsperiode 2010-2014 zou omrekenen rekening houdend met de stijgende levensduurte, dan zou men vandaag uitkomen op 36 miljoen euro voor 2019-2024, dus niet aan afgerond 34 miljoen euro. De minister heeft inderdaad voor een deel gecompenseerd, er is bij gekomen, maar niet in die mate dat er meer werd geïnvesteerd, rekening houdend met de stijgende levenskost, de stijgende kost van bouwmaterialen enzovoort. Dan heeft het lid het Brusselbudget nog niet vergeleken met de algemene stijging van de totale Vlaamse middelen.

De minister riep de commissieleden op om in andere commissies te blijven waken over het halen van de Brusselnorm. Thijs Verbeurgt stelt vast dat voor welzijn de Brusselnorm absoluut niet gehaald wordt. Het laatste rapport van de GACB spreekt van 2,35 procent. Hij gaat ervan uit dat de minister zijn Vlaamse collega van Welzijn, Hilde Crevits, daarop zal aanspreken.

Vorig jaar was er aanzienlijke ondersteuning ter compensatie van de stijgende energiekosten. Er was in 1,5 miljoen euro voorzien voor 2023. Die verhoging wordt voor 2024 met 500.000 euro verminderd. Verwacht de minister dat de energiekosten deze winter niet de pan zullen uit swingen?

In 2023 werd de investeringskracht van het Vlaams Brusselfonds verhoogd. Voor 2024 is er een stijging van 200.000 euro voor de indexering van de erfpachtvergoeding maar toch vermindert de investeringskracht. Kan de minister verduidelijken waarvoor die investeringskracht werd gebruikt de voorbije jaren? Waarom wordt die nu verminderd?

2.5. Antwoord van minister Benjamin Dalle

Stijn Bex merkte op dat de Brusselmiddelen niet zo sterk gestegen zijn als de totale Vlaamse middelen. Minister *Benjamin Dalle* werpt op dat de forse stijgingen op andere beleidsdomeinen ook een rechtstreekse impact hebben op Brussel. Daarop wordt ook de Brusselnorm toegepast. Hij geeft het voorbeeld van de kinderopvang. Daar bedraagt de stijging niet 36 procent maar 109 procent. Van de extra capaciteit voor inkomensgerelateerde plaatsen in de kinderopvang wordt 10 procent aan Brussel toegekend. De investeringen via het Brusselbeleid kunnen niet los gezien worden van de investeringen in andere beleidsdomeinen, zoals Welzijn en Onderwijs.

De indexatie van de dotatie aan de VGC is beperkt tot de personeelskredieten. Die praktijk heeft al geruime tijd ingang gevonden. De toename van 12 procent over die periode waar de minister het over had, gaat niet alleen over het deel personeelskredieten maar over het totaalbedrag van de VGC-dotatie. Minister Benjamin Dalle herhaalt dat hij de eerste Brusselminister is in drie zittingsperioden die niet bespaard heeft op de VGC-dotatie. De twee vorige ministers hebben daar nominaal op bespaard.

De 250 plaatsen in de kinderopvang komen financieel overeen met een bedrag van 5 miljoen euro, of 10 procent van 50 miljoen euro in totaal.

Vlaams minister van Wonen Matthias Diependaele kan middelen uit het Woonbeleid investeren in studentenkoten in Brussel via subsidiëring van de partner Brik, die een erkende gemeenschapsorganisatie is in Brussel. Overigens heeft het Grondwettelijk Hof geoordeeld dat het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest wel kan investeren in schoolinfrastructuur en schoolcontracten. De kritiek vanuit Vlaanderen was

op dat punt niet gerechtvaardigd. Het getuigt van een sterk engagement voor de hoofdstad dat ook vanuit Wonen een manier wordt gezocht om in Brusselse koten te investeren. Ze komen natuurlijk ook de Vlaamse studenten ten goede.

De Brusselnorm wordt niet gehaald op het domein Welzijn, wat historisch te verklaren is. Dat is deels te wijten aan de overheid, deels aan het aantal initiatieven dat genomen wordt. Het aantal Nederlandstalige initiatieven in Brussel is – in vergelijking met de Franstalige en tweetalige initiatieven – veel kleiner dan in andere sectoren. Het gaat niet zomaar om een tekortkoming van het beleid. Samen met Vlaams minister van Welzijn, Hilde Crevits, blijft de minister hard werken aan extra investeringen in die sector.

Voor sportinfrastructuur geldt hetzelfde. Vlaams minister van Sport, Ben Weyts, trekt extra middelen uit voor bovenlokale sportinfrastructuur. Er wordt sterk aan gewerkt zodat ook Brusselse initiatieven daar gebruik van kunnen maken maar de 5 procentnorm is moeilijk te halen. Investeringen in Brussel moeten wel in de eerste plaats ten goede komen aan Nederlandstaligen of hen die geïnteresseerd zijn om Nederlands te leren. Organisaties kunnen dat realiseren via partnerschappen met het Vlaams-Brussels netwerk, zoals scholen, jeugdorganisaties, zeker als het gaat over een jong publiek zoals voor een klimzaal.

Het klopt dat voor het Vlaams Brusselfonds de middelen niet volledig werden geïndexeerd: van 27,9 miljoen euro in 2010-2015 naar 33,7 miljoen euro in 2020-2024. Voor de minister is het minstens even belangrijk dat de investeringen nuttig waren. De minister heeft als eerste een richtlijnenkader opgesteld dat transparant beschikbaar is op de website van het departement. Dat geeft aan in welke Vlaamse infrastructuur het Brusselfonds investeert. De minister maakt zich sterk dat elke uitgegeven euro goed besteed is. Thijs Verbeurgt verdedigt als het ware het palmares van zijn partijgenoot, vroeger Brusselminister Pascal Smet, in de periode 2010-2014. Hij heeft een mooi bedrag besteed, maar als men bekijkt waaraan het werd besteed kan men zich ernstige vragen stellen. Voor de minister dienen de middelen van het Vlaams Brusselfonds voor structurele investeringen, voor infrastructuur voor het Vlaams-Brussels netwerk. Ten tijde van Pascal Smet bedroegen dergelijke investeringen amper 2,4 miljoen euro tegenover 13,9 miljoen euro in de huidige zittingsperiode. Dat zal overigens nog toenemen dankzij de 4,2 miljoen euro die nog in 2024 wordt besteed. Pascal Smet wendde een groot deel van de middelen aan voor investeringen in eigen infrastructuur, die ook belangrijk zijn. Zijn investering in Muntpunt was eenmalig. Dit had volgens minister Benjamin Dalle gefinancierd moeten worden vanuit de algemene middelen van de Vlaamse Regering. De eigenaarskosten voor Muntpunt zijn een vergiftigd geschenk voor het Brusselfonds; het gaat over pure werkingskosten zoals erfpachtvergoedingen, energiekosten, eigendomskosten die niets met investeringen te maken hebben. Het gaat over de recurrente financiering van Muntpunt. Voor de minister is het Brusselfonds een investeringsfonds, geen fonds voor werkingsmiddelen. Door die beslissing heeft Pascal Smet de beleidsruimte voor het Brusselfonds beperkt. Dat blijkt ook uit zijn beperkte investering in het Vlaams-Brussels netwerk van 2,4 miljoen euro.

De afwezigheid van richtlijnen in die periode leidde ook tot absurde beslissingen. Een illustratief voorbeeld is de subsidie aan JimTV voor het talentenprogramma 'Looking for Pearl'.

Over de ervaringen naar aanleiding van het werkbezoek aan Broedplekken in Nederland kan de minister het best uitvoerig antwoorden naar aanleiding van een vraag om uitleg.

De 200.000 euro recurrent voor Muntpunt is als volgt opgedeeld: 177.000 euro voor de indexering van de erfpacht en 23.000 euro voor diverse eigenaarskosten.

De minister heeft dat engagement opgenomen maar op termijn hoort dit misschien beter niet meer thuis in het Brusselfonds.

Met Muntpunt is afgesproken dat ze kunnen beschikken over de 200.000 euro recurrente middelen. Ze staan voor grote financiële uitdagingen. Muntpunt zal de komende week voorstellen doen voor concrete maatregelen.

De inspanningen van het Huis van het Nederlands ten aanzien van de lokale besturen worden gefinancierd met middelen van de VGC. De minister is het met Annabel Tavernier eens dat op termijn elk Brussels lokaal bestuur dat zou moeten financieren.

Subsidie lijn Polsslag wordt intern geëvalueerd door het departement. Voorafgaand aan de aanpassing van het richtlijnenkader werd een transparante externe bevestiging uitgevoerd in samenwerking met de VUB. De resultaten van de interne evaluatie zullen uiteraard transparant met de commissie gedeeld worden.

De minister kijkt ook uit naar de vernieuwde website en app van BRUZZ. Dat past in het mediabeleid van de minister waar hij sterk inzet op crossmedialiteit en digitalisering. BRUZZ werd gevraagd om dat met hun werkmiddelen te financieren. Er worden geen extra middelen voor uitgetrokken. Het lijkt de minister logisch dat een mediabedrijf vandaag investeert in crossmedialiteit. De minister heeft momenteel geen zicht op de kostprijs daarvan.

Het Nederlandstalige zorgaanbod is volgens de minister van topkwaliteit. Het Huis voor Gezondheid en het Kenniscentrum WWZ werken actief aan ondersteuning, vaak in partnerschap met Muntpunt, om mensen te vormen, om studenten en afgestudeerden in relevante beroepsgroepen (dokters, verpleegkundigen) wegwijs te maken in de Brusselse instellingen. Het is indrukwekkend hoe men erin slaagt om een breed publiek interesse mee te geven voor de zorgomgeving in Brussel en de professionals toe te leiden naar de jobs in Brussel. Het Nederlandstalige zorgaanbod is van topkwaliteit maar de zogenaamd tweetalige zorginstellingen hebben nog een lange weg te gaan naar een tweetalig aanbod.

De minister heeft 'Durf' niet zelf vermeld omdat de middelen budgettair-technisch in 2023 ingeschreven zijn. Het gaat concreet over een deel van de financiering voor Polsslag Brussel. Er wordt een groot budget ter beschikking gesteld met als doel oefenkansen voor het Nederlands te versterken. Uniek is dat de jongeren zelf voorstellen doen voor hun traject, onder begeleiding van een deskundige.

De bedoeling met EVA BXL is zeker niet om de lat lager te leggen, integendeel. Het gaat over het halen van diploma's waarvoor de vereisten voor iedereen dezelfde zijn, benadrukt de minister. EVA BXL ondersteunt mensen, onder meer met een migratieachtergrond, van wie men weet dat ze ondervertegenwoordigd zijn op de arbeidsmarkt doordat ze de juiste vorming missen.

Voor de studentenkoten heeft Vlaams minister Matthias Diependaele middelen ingeschreven in de begroting 2024 die in dat jaar vastgelegd moeten worden. De concrete timing voor de realisatie van de studentenkoten zal afhangen van de visie van Brik. Brik heeft recent geïnvesteerd in extra studenteninfrastructuur.

Het Amerikaans Theater is een prachtige locatie die jammer genoeg al meer dan tien jaar verwaarloosd wordt. Daarom wil minister Benjamin Dalle, samen met de Vlaamse minister van Cultuur Jan Jambon, er een culturele pool en broedplek in het Heizelgebied van maken, ook voor andere sectoren. De deadline voor indiening van de projecten loopt af op 8 november 2023. Het akkoord met de burgemeester van Brussel en de federale overheid is een doorbraak. Daarbij heeft de stad Brussel beslist om de federale Regie der Gebouwen te onteigenen. Daarna wordt een

erfpachtovereenkomst afgesloten waarbij de Vlaamse overheid erfpachthouder wordt en het project volledig kan ontwikkelen. Het is de bedoeling om daar zo snel mogelijk aan de slag te gaan.

Het dossier van het Koninklijk Muziekconservatorium ligt de minister na aan het hart. Hij was kabinetschef van toenmalig federaal staatssecretaris Servais Verherstraeten die mee het akkoord gesloten heeft waarbij de federale overheid en de twee gemeenschappen zich ertoe engageerden om elk een derde te investeren. Er werd een SPV opgericht. De plannen werden bekendgemaakt. Na decennia van stilstand (sedert de staatshervorming van 1988) wordt er vooruitgang geboekt. De resultaten zullen volgen, verzekert de minister.

Dat Muntpunt vanaf 2023 onder de materialiteitsdrempel valt, betekent niet dat het geen begroting meer hoeft op te maken. Het betekent dat het geen begroting meer hoeft in te dienen die als bijlage bij de ontwerp van decreet uitgavenbegroting wordt toegevoegd. Met het oog op planlastverlaging hoeft dat niet meer voor instellingen binnen de consolidatieperimeter waarvan de ontvangsten en de uitgaven onder een bepaalde zogenaamde materialiteitsdrempel vallen. Dat is dit jaar het geval voor Muntpunt. Er moet dit jaar geen formele ESR-begroting opgeleverd worden.

Voor de compensatie van de stijgende energieprijzen voorzag de Septemberverklaring 2023 in een meerjarig traject waarbij in totaal 2,5 miljoen euro eenmalige middelen aan het Brusselfonds werden toegekend. Er werd 1,5 miljoen euro uitgetrokken voor 2023 en 1 miljoen euro voor 2024. Dat betekent in 2024 inderdaad een afname ten opzichte van vorig jaar maar is eigenlijk een extra eenmalige investering van 1 miljoen euro, aldus de minister.

3. Indicatieve stemming

De aan de commissie toegewezen artikelen 3 (SA, SG), 4 (SA), 104, §3 (SJ0-1GI5EX-IS), 106 (met ministeriële code I), 110 en 126, en begrotingstabellen (administratieve uitgavenbegroting, Beleidsdomein Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie: Programma's A en G en Vlaamse Rechtspersonen onder rechtstreeks gezag van de Vlaamse Regering, Vlaams Brusselfonds (VBF)) (zie opsplitsing begrotingsverslag van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 15/8)), worden indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 2 bij 2 onthoudingen.

II. Dierenwelzijn

1. Toelichting door Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand

1.1. Beleids- en begrotingstoelichting Dierenwelzijn 2024

SD 1: Het ontwikkelen van een coherent en vooruitstrevend beleid voor alle categorieën van dieren

1.1.1. Algemeen

- OD 7: Vlaanderen neemt het voortouw op Europees niveau

2024 wordt de bekroning van een regeerperiode én een volledig decennium, aldus minister *Ben Weyts*. Dierenwelzijn werd op Vlaams niveau uitgebouwd tot een volwaardige bevoegdheid met een doortastend beleid. Tegelijk wil de minister een voortrekkersrol spelen op Europees niveau. Het EU-voorzitterschap wil hij aangrijpen om

voor het eerst een Europese Raad te organiseren over dierenwelzijn. Het is tijd dat dierenwelzijn ook op Europees niveau een volwaardige bevoegdheid wordt. Hij onderhoudt nauwe contacten met zijn medestanders op Europees niveau, namelijk de Vughtgroep, die bestaat uit Denemarken, Duitsland, Nederland, Zweden en België. Oostenrijk is recentelijk toegetreden.

1.1.2. *Gezelschapsdieren*

- OD 2: Verhogen van de transparantie van de aanvoer van honden en katten uit het buitenland

Voor het beleid ten aanzien van gezelschapsdieren werkt de minister samen met overheden van andere Europese lidstaten. Dat is een moeilijke oefening gezien het vrije verkeer van goederen en diensten, van personen en ook van dieren in de Europese Unie. Dat belet dat Vlaanderen al te sterke beperkingen kan opleggen aan het verkeer van dieren. Toch probeert de minister samen te werken met voornamelijk Hongarije, Tsjechië en Slovakije, landen van waaruit veel honden en pups richting Vlaanderen worden ingevoerd. Het toezien op die handel is een continue activiteit. Dankzij overleg en informatie-uitwisseling met de autoriteiten van die landen van oorsprong verhoogde de minister het toezicht op en de transparantie van de handel in honden. De minister zet die samenwerkingscultuur verder.

Met Hongarije was er maandelijks overleg op het niveau van de administraties. Dat is uitgemond in een bilateraal samenwerkingsakkoord. Doel van het samenwerkingsakkoord is om de samenwerking tussen de administraties te versterken voor toezicht op de puppyhandel. Door een uitwisseling van informatie tussen beide administraties en dan meer bepaald een snelle identificatie van problemen en probleemkwekers willen ze het aantal vermijdbare gezondheids- en welzijnsproblemen bij ingevoerde honden tot een minimum reduceren.

Daarnaast trekt de minister op Europees niveau mee aan de kar voor de uitwerking van een regelgevend kader voor de handel en het vervoer van gezelschapsdieren.

- OD 4: Aan banden leggen van de handel in producten bestemd voor dieren die hiervoor niet geschikt zijn

In de handel worden heel wat producten voor dieren aangeboden die niet geschikt zijn om aan hun fysiologische en ethologische behoeften te voldoen. Dit is misleidend voor de welmenende eigenaars die het beste voor hun dieren willen en is schadelijk voor het welzijn van de dieren.

In het voorontwerp van de Vlaamse Codex Dierenwelzijn dat momenteel het regelgevend traject doorloopt, wordt dan ook een decretale basis gelegd om de handel en ook het gebruik van ongeschikte producten bestemd voor dieren aan banden te leggen. De Vlaamse Regering wordt delegatie verleend om het gebruik en de verhandeling van die producten te beperken of te verbieden. Om de beperking of het verbod te ondersteunen, wordt ook de mogelijkheid opgenomen om de publiciteit ervoor te beperken of verbieden.

Het gaat onder meer over sommige aangeboden hokken, kooien en bokalen die veel te klein zijn voor de doeldiersoort (zoals vogels, knaagdieren of vissen), maar wel nog verkocht mogen worden. De minister denkt ook aan lijmvalLEN enzovoort.

- OD 5: Versterken van het dierenwelzijnsbeleid op lokaal niveau

De lokale besturen zijn een belangrijke schakel voor het Vlaamse dierenwelzijnsbeleid. De minister zorgt voor een duurzame financiële ondersteuning van de dierenasielen om hen te ondersteunen op hun weg naar professionalisering. Zij zijn

vanzelfsprekend de belangrijkste partner. Vóór de regionalisering van Dierenwelzijn was er maar 15.000 euro ingeschreven in de begroting voor de vergoeding voor opvang van in beslag genomen dieren. Dit jaar wordt er in Vlaanderen 2 miljoen euro uitgetrokken voor de asielen. De sleutel voor de verdeling van die middelen is aanleiding voor discussie. Daarom schaaft de minister het systeem bij op basis van een onderbouwde evaluatie. Er werd een studie bureau ingeschakeld en er wordt gewerkt met focusgroepen zodat de asielen ook betrokken worden. Op basis van die evaluatie werd het regelgevend kader bijgestuurd en verfijnd via het besluit van de Vlaamse Regering van 26 mei 2023 en het ministerieel besluit van 30 mei 2023.

Het doel was de financiële ondersteuning van de erkende dierenasielen vanuit de Vlaamse overheid met het oog op professionalisering, en een uniforme vergoedingsregeling voor de erkende dierenasielen als die in beslag genomen dieren opvangen.

Wat betreft de financiële ondersteuning wordt de basissteun van 3000 euro in het kader van professionalisering en de aanvullende steun van in totaal 300.000 euro op basis van de beschikbare opvangcapaciteit toegekend. Een tweede aanvullende steun wordt vrijgemaakt van in totaal 150.000 euro op basis van het aantal dieren dat wordt afgestaan voor adoptie. Dat laatste moet een goede doorstroming stimuleren.

Wat betreft de uniforme vergoedingsregeling voor in beslag genomen dieren kunnen asielen nu ook een vergoeding krijgen voor een aantal bijkomende diergeneeskundige handelingen. Dat komt boven op de forfaitaire vergoeding voor opvang- en transportkosten. Daarmee wordt hopelijk tegemoetgekomen aan een al lang bestaande vraag.

De asielen worden ook ondersteund via het ter beschikking stellen van een digitaal boekhoudsysteem (Animal Shelter) voor het voeren van hun administratie en van een centrale website waar alle asioldieren aan potentiële adoptanten kunnen worden voorgesteld, www.adopteereendier.be. Momenteel wordt er ook volop gewerkt aan de verbetering van Animal Shelter. Er werd via overheidsopdracht een extern IT-bureau aangesteld, dat Animal Shelter en adopteereendier.be momenteel update en gedurende vier jaar zal onderhouden. Dat gebeurt in samenwerking met een werkgroep van dierenasielen. Daarbij wordt geluisterd naar zowel grote als kleine asielen om Animal Shelter zoveel mogelijk op maat van ieder asiel te kunnen uitbouwen. Daarnaast wordt vanuit de Vlaamse overheid een hoogstaande opleiding gefinancierd voor dierenasielmedewerkers.

- OD 25: Onderbrengen van de fokkerijreglementering katten en honden onder het takenpakket van de dienst Dierenwelzijn

Er bestaat momenteel alleen een hondenfokkerijreglementering, geen voor katten. Er werd aan de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn de opdracht gegeven om een wetenschappelijk onderbouwd fokkerijbeleid voor honden en katten uit te werken. Op basis van zijn advies werd een consortium van twee universiteiten, KU Leuven en UGent, aangeduid, door middel van een openbare aanbesteding. De ambitie is om een databank te ontwikkelen die model kan staan voor het fokkerijbeleid, ook buiten Vlaanderen. Ook is het de bedoeling een portaalsite te ontwikkelen die toegankelijk is voor fokkers, dierenartsen, verenigingen en het grote publiek. Aan het project werd de naam Breeding Healthy Pets gegeven, een Engelstalige naam, met een internationale ambitie. Het project wordt begeleid door een stuurgroep met experts en vertegenwoordigers van rasverenigingen. Op basis van het bestek werden verschillende werkpakketten en taken opgesteld, waarvan er al verschillende zijn afgerond. Het BHP-project loopt nog tot en met maart 2025.

In tussentijd worden de nodige initiatieven genomen voor de fokkerijreglementering van honden en katten. Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan het uitvoeringsbesluit, in nauw overleg met de sector. Bedoeling is het ontwerpen van een kwalitatief fokkerijbeleid gericht op het vermijden van erfelijke aandoeningen bij het fokken van honden en katten. Daarbij worden bijvoorbeeld bepaalde genetische testen verplicht. De minister legt dat uitvoeringsbesluit binnenkort voor aan de Vlaamse Regering.

1.1.3. *Landbouwhuisdieren*

- OD 9: Dossierafhandeling in het kader van het uitdoofbeleid voor pelsdierkwekerijen en houderijen van dieren voor de productie van foie gras door middel van dwangvoeding

Minister Ben Weyts heeft zich geëngageerd voor het uitdoven van de pelsdierkweek in Vlaanderen. Die stond garant voor de slacht van ongeveer 200.000 pelsdieren per jaar, wat niet meer van deze tijd is. Het regelgevend proces werd in 2020 definitief afgerond. De bestaande bedrijven krijgen een overgangperiode tot 30 november van dit jaar. De minister is in zijn opzet gelukt. Op dit moment zijn er geen nertsenhouders of foie-grasproducenten meer actief in Vlaanderen.

De aanvragen voor vergoedingen vanuit de sector worden behandeld door de landcommissies. In elk dossier moeten de landcommissies drie beslissingen nemen: over volledigheid, ontvankelijkheid en aanbod. De termijnen voor iedere beslissing zijn termijnen van orde en vastgelegd in het uitvoeringsbesluit van 15 mei 2020. Om het aanbod te bepalen moet de schatter ter plaatse gaan, een berekening op maat van het bedrijf voorbereiden, de aanvrager de kans geven, na toelichting, opmerkingen te formuleren voor de landcommissie het aanbod definitief kan bepalen. In totaal kwamen veertien nertsenhouders en één bedrijf voor de kweek van ganzenlever in aanmerking voor de vergoedingsregeling. Een van de nertsenhouders diende in het kader van de PAS een dossier in. De dossiers werden ingediend in de periode november 2020 tot en met maart 2021. Twaalf van de veertien bedrijven hebben het aanbod van de landcommissie aanvaard. Dit gaat over een bedrag van 7,8 miljoen euro. Twee dossiers zijn nog lopende.

- OD 10: Beschutting van dieren op weiden

Alleen voor paardachtigen die buiten worden gehouden bestaat momenteel de uitdrukkelijke wettelijke verplichting dat ze buiten opgesteld kunnen worden, of dat ze moeten beschikken over een natuurlijke beschutting of een schuilhok. Maar de minister vindt dat alle dieren recht hebben op natuurlijke of kunstmatige beschutting. Dieren die buiten gehouden worden, kunnen lijden onder extreme weersomstandigheden.

Op grond van het advies van de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn heeft de minister een decretale basis daarvoor opgenomen in de Codex Dierenwelzijn. De door de Raad aanbevolen overgangstermijn van tien jaar heeft de minister ingekort tot vijf jaar.

- OD 12: Verplichte bedwelming van volwassen runderen

Het verbod op onverdoofd slachten werd in het Vlaams Parlement kamerbreed goedgekeurd. Als dieren worden geslacht volgens speciale methoden die vereist zijn voor religieuze rituelen, is de bedwelming evenwel omkeerbaar en is de dood van het dier niet het gevolg van de bedwelming. De techniek van de omkeerbare bedwelming werd ingevoerd om tegemoet te komen aan de religieuze gemeenschappen. Beide rituelen (halal en koosjer) vereisen immers dat het dier ongeschonden en gezond is op het moment van het slachten en dat het sterft ten gevolge van het

bloedverlies en dus niet ten gevolge van de bedwelming. In afwijking op dat verbod moet de bedwelming bij runderen die geslacht worden volgens speciale religieuze riten, onmiddellijk na het kelen plaatsvinden ('post-cut stunning'). Het gaat over een tijdelijke uitzondering totdat de Vlaamse Regering bepaalt dat omkeerbare bedwelming voor die diersoorten praktisch toepasbaar is.

Wetenschappelijk onderzoek daaromtrent heeft er al toe geleid dat die uitzondering voor kalveren werd opgeheven. Over omkeerbare bedwelming voor de volwassen runderen is het onderzoek nog lopende en is er nog wetenschappelijke discussie, aldus de minister.

Overigens is het verbod op onverdoofd slachten voorwerp van juridische procedures. Er werd midden 2022 een procedure opgestart voor het Europees Hof voor de Rechten van de Mens tegen de Vlaamse en Waalse decretale regelgeving op het verbod op het onverdoofd slachten. Eerder al hadden het Europees Hof van Justitie en het Belgische Grondwettelijk Hof voor de Vlaamse overheid positieve arresten uitgesproken. De verzoekende partijen zijn organisaties die moslims in België vertegenwoordigen, Belgische onderdanen van het moslimgeloof en Belgische onderdanen van het joodse geloof die in België verblijven. De gerechtelijke procedure voor het Europese Hof voor de Rechten van de Mens loopt nog.

- OD 14: Streven naar een uitfasering van kooisystemen voor het houden van pluimvee

Minister Ben Weyts heeft de uitfasering van kooisystemen voor het houden van pluimvee opgenomen in het Vlaamse regeerakkoord en geeft er uitvoering aan in de Codex Dierenwelzijn. De minister voorziet ook in een uitfasering van het gebruik van kooien voor de huisvesting van leghennen en moederdieren. Doelstelling is om te evolueren naar alleen nog huisvesting in alternatieve huisvestingssystemen voor kippen in Vlaanderen (scharrelkippen, vrije-uitloopkippen en biologische kippen).

1.1.4. *Dierentuindieren*

- OD 15: Onderzoek naar de herziening van de minimumnormen voor het houden van zoogdieren en vogels in dierentuinen

De minimumnormen voor het houden van primaten en zeezoogdieren in dierentuinen werden in 2019 aangepast aan de nieuwe inzichten over de welzijnsbehoeften van die dieren (MB van 18 maart 2019). De minimumnormen voor het houden van de overige zoogdieren in de dierentuinen die dateerden van 1999 heeft de minister aangepast in het ministerieel besluit van 10 oktober 2022, na ontvangst van het advies van de Vlaamse Dierentuinencommissie. Sedert 1999 zijn er immers heel wat nieuwe kennis over het houden van die dieren in gevangenschap en nieuwe inzichten in hun welzijnsbehoeften. Voor de minimumnormen gelden ook overgangperiodes omdat ze soms grondige infrastructurele aanpassingswerken vergen.

Momenteel vindt het studiewerk plaats over de aanpassing van de minimumnormen voor het houden van vogels in dierentuinen aan de nieuwe inzichten over hun welzijnsbehoeften.

- OD 16: Onderzoek en overleg met betrekking tot de uitdoving van het houden van dolfijnen in gevangenschap

Het houden van dolfijnen in gevangenschap lokt heel wat kritiek uit bij een deel van de bevolking. Het dolfinarium in Brugge, Boudewijn Seapark, is het enige dolfinarium in Vlaanderen. Daar worden zeven dolfijnen gehouden, een mannelijke dolfijn en zes vrouwelijke dolfijnen. Drie zijn tussen 36 en 55 jaar oud. De overige vier zijn jonger.

De drie oudste werden in het wild gevangen. De vier overige zijn in gevangenschap geboren.

De minister heeft een studie uitgeschreven over het houden van dolfijnen in gevangenschap, kwestie van maatregelen wetenschappelijk te onderbouwen. De studie werd geleid door dr. Isabella Clegg, een Brits wetenschapper gespecialiseerd in het welzijn van dolfijnen. Rekening houdend met de resultaten van die studie gaat de minister in het voorontwerp van Vlaamse Codex Dierenwelzijn uit van een verbod op het houden van walvisachtigen in gevangenschap. Er is in een uitzondering voorzien voor gespecialiseerde opvangcentra voor gekwetste en zieke in het wild levende walvisachtigen met het oog op hun rehabilitatie en vrijlating in de natuur. Ook voor de huidige exploitant van het enige al bestaande dolfinarium is een uitzondering opgenomen, voor zover de dieren gehouden worden op de locatie waar het dolfinarium is gevestigd op het moment van inwerkingtreding van het decreet en mits naleving van bijkomende voorwaarden die de Vlaamse Regering uiterlijk 1 juli 2024 zal vaststellen, bijvoorbeeld over de oppervlakte. Ook zal er een kweekverbod en een invoerverbod gelden behalve als het aantal individuen is gedaald tot zes.

Die twee uitzonderingen zijn ingegeven door de studie. Ten eerste is er vandaag geen alternatief verblijf beschikbaar voor de dolfijnen van Boudewijn Seapark waar ze meer welzijn zouden kennen dan in hun huidige verblijf. Ten tweede is wetenschappelijk vastgesteld dat dolfijnen sociale dieren zijn; ze moeten deel kunnen uitmaken van een groep die uit een minimaal aantal leden bestaat. In de codex werd dat vastgelegd op zes. Over dat aantal is ongetwijfeld wetenschappelijke discussie mogelijk. De minister meent voldoende grond te vinden in de genoemde studie om dat zo te regelen. Er wordt rekening gehouden met de dolfijnen die er zijn. Ze kunnen blijven in het dolfinarium in Brugge op voorwaarde dat er aanpassingen gebeuren, waaronder de aanleg van een voldoende ruim buitenbassin. Op regelmatige basis zal worden geëvalueerd of er valabele alternatieven zijn om de dolfijnen elders op te vangen, met verbetering van hun welzijn.

1.1.5. *Proefdieren*

- OD 18: Stimuleren van alternatieven voor dierproeven
- OD 19: Ontsluiten van bestaande kennis over alternatieve methoden voor dierproeven

In de regelgeving worden de principes van vervanging, vermindering en verfijning opgelegd. Dat houdt onder andere in dat het gebruik van levende dieren in onderzoek zoveel mogelijk moet worden vermeden, dat het aantal gebruikte dieren tot een minimum beperkt moet worden en dat elke vorm van pijn, lijden, angst en blijvende schade bij de dieren die toch gebruikt worden in proeven, moet voorkomen of tot een minimum beperkt worden.

Om dierproeven te kunnen vervangen door proeven waarbij geen levende dieren gebruikt worden, moeten geschikte alternatieven bestaan. Het beleid stimuleert daarom de ontwikkeling van alternatieve methoden.

Sinds 2019 investeerde de minister 1,3 miljoen euro in opdrachten gericht op het verfijnen, vervangen en verminderen van dierproeven. Een groot deel daarvan ging naar omkaderende projecten, zoals het platform voor alternatieve methoden voor dierproeven RE-Place en het rondetafelproject.

Tijdens de vorige legislatuur werd op initiatief van minister Ben Weyts het project Re-Place opgestart in samenwerking met wetenschappelijke zowel academische als private onderzoekers. Het doel van dat project is informatie over alternatieve methoden voor dierproeven te verzamelen in een centrale databank. Zo wordt die

informatie vlotter toegankelijk voor onderzoekers binnen en buiten Vlaanderen. De Brusselse overheid en onderzoeksinstituten hebben zich aangesloten bij het project. De Europese Commissie toonde zich erg geïnteresseerd. Er werd ook een samenwerking met Nederland opgestart in het kader van het RE-Place project. De RE-Place databank is online terug te vinden op <https://www.re-place.be/nl/database>

Het aantal onderzoekers en onderzoeksinstituten dat informatie toevoegt aan de databank blijft groeien. Hindernissen en knelpunten in het gebruik van de databank worden systematisch aangepakt. De verschillende aanpassingen, aangebracht onder meer op vraag van de sector, zorgen ervoor dat het instrument meer op maat van de sector wordt, wat het gebruik ervan alleen maar zal bevorderen. Trainingen en bijkomende instructievideo's maken de contactpersonen binnen de organisaties vertrouwd met de functies.

- OD 20: Opstarten van een rondetafel met het oog op de vermindering van het proefdiergebruik

Er werd een rondetafel gestart met het oog op de vermindering van het proefdiergebruik, zoals ook in het regeerakkoord was overeengekomen. De besprekingen met de Vlaamse Proefdierencommissie resulteerden in een plan van aanpak voor de rondetafelgesprekken. Voor de verdere uitwerking en uitvoering ervan werd Technopolis Group, een Nederlands consultancybureau, aangesteld. Technopolis Group stond in voor de organisatie van de rondetafelgesprekken, tussentijdse rapporteringen, communicatie en de opmaak van een actieplan.

Het ontwerp van actieplan bestaat uit een dertigtal acties van in totaal twintig organisaties: het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek, Janssen, UAntwerpen, KUL, Sciensano, UGent, VUB, Departement EWI, VITO enzovoort. De minister heeft de ambitie om het actieplan te laten groeien met nieuwe acties, nieuwe organisaties en nieuwe samenwerkingen.

SD 2: Ontwikkelen van een efficiënte sensibiliseringsstrategie met een visie op lange termijn

- OD 26: Sensibilisering op maat

De dagelijkse vaststellingen van overtredingen door de inspectiedienst Dierenwelzijn en door lokale en federale politie tonen aan dat sensibilisering noodzakelijk is en blijft. Dat blijft een permanente opdracht waarbij de gebruikte kanalen en ingezette middelen aangepast moeten zijn aan de te brengen boodschap en de doelgroep.

Op de website van huisdierinfo.be is al veel huisdierinfo per diersoort beschikbaar. Dat gaat ook over de verantwoordelijkheden van baasjes, zowel op financieel vlak als op vlak van tijdsbesteding en infrastructuur. De minister overloopt de verschillende sensibiliseringsacties die in 2022-2023 werden ondernomen:

- de campagne 'Een dier is geen cadeau';
- opleidingen voor asielmedewerkers en dierenartsen met opdracht, en een opleiding rond Animal Shelter;
- de jaarlijkse Dag van de Schepenen;
- de rondreizende tentoonstelling 'De Geknipte Kat';
- het educatief project 'Dierenwelzijn in de klas' in het kleuter-, basis- en secundair onderwijs.

Gisteren heeft de minister nog de hernieuwde campagne voorgesteld voor de website adopteereendier.be. De minister wil mensen ertoe aanzetten om eerst het aanbod in de dierenasielen te bekijken voor ze naar een dierenhandelaar stappen. Op de website worden 2120 dieren (honden en katten) aangeboden. Men kan er een huisdier zoeken op basis van bepaalde zoekcriteria.

- OD 27: Het ontwikkelen van een dierenwelzijnslabel voor producten van dierlijke oorsprong

De minister neemt de nodige stappen met het oog op de ontwikkeling van een centraal keurmerk naar analogie met het Nederlandse Beter Leven Keurmerk: het Vlaams dierenwelzijnslabel 'Beter voor Dieren'. De commissieleden zullen er weldra meer over horen. De realisatie heeft nogal wat voeten in de aarde gehad, maar ze komt eraan.

SD 3: Waken over een kordaat controle- en handhavingsbeleid

- OD 28: Investeren in een degelijk controle- en handhavingsbeleid

Minister Ben Weyts meent dat niemand kan beweren dat er voor het controlebeleid geen grote stappen werden gezet. Hij is er fier op dat hij er deze zittingsperiode in geslaagd is om veel bijkomende inspecteurs aan te werven. Net als in de vorige zittingsperiode had de Vlaamse Regering zich voorgenomen om het aantal ambtenaren af te bouwen. De minister is dus tegen die stroom ingegaan voor Dierenwelzijn. Het aantal ambtenaren, inspecteurs en beleidsmedewerkers van de afdeling Dierenwelzijn is verdrievoudigd.

In de loop van de komende maanden zal de afdeling Dierenwelzijn bovendien bijkomend versterkt worden met acht extra vte's, voor de bijkomende werklust die de implementatie van de codex met zich mee zal brengen: twee dierenartsen (masters in Diergeneeskunde) en twee controleurs (bachelors Dierenzorg), twee beleidsmedewerkers en twee administratief medewerkers.

De afdeling Dierenwelzijn bestaat nu uit 54 personeelsleden. Er zijn nog twee lopende wervingen en acht zitten in de pipeline. De minister schat dat de afdeling na de nieuwe aanwervingen ongeveer 65 personeelsleden zal tellen.

Daarnaast organiseert Dierenwelzijn zelf het toezicht op het dierenwelzijn in de slachthuizen door zelfstandige dierenartsen in te zetten. Op dit moment hebben 56 DMO's een contract met de Vlaamse overheid, waarvan een groot deel een vaste opdracht uitvoeren. Vijf slachthuizen worden niet door vaste DMO's geïnspecteerd, 43 slachthuizen wel.

1.2. Algemene uitgavenbegroting Dierenwelzijn 2024

Los van de personeelskredieten die ondergebracht zijn bij de algemene apparaatskredieten van het Departement Omgeving, stijgen de beleidskredieten sinds de start van de overheveling van de bevoegdheid Dierenwelzijn naar Vlaanderen jaar na jaar spectaculair. De beleidsmiddelen voor Dierenwelzijn zijn ondertussen vertienvoudigd sinds Vlaanderen bevoegd werd in 2015: van 807.000 euro naar bijna 8 miljoen euro (zie bijlage 2).

De minister houdt ook in 2024 de verhoogde kredieten van 2023 onverminderd aan.

De middelen voor Dierenwelzijnsbeleid zijn gesitueerd op twee begrotingsposten. Onder het artikel QB0-1QFD2MA-WT worden de reguliere werkmiddelen voor Dierenwelzijn gegroepeerd. Het gaat daarbij vooral over de vergoedingen voor dierenartsen die controles uitvoeren in slachthuizen en over de ondersteuning van dierenasielen. Verder worden ook de uitgaven voor studies en wetenschappelijk onderzoek over dierenwelzijn gefinancierd vanuit dat artikel. Ook de bijdrage van het Vlaamse Gewest in het kader van het FAVV-protocol, communicatie-initiatieven en diverse administratie- en werkmiddelen voor dierenwelzijn worden daar aangerekend. Aanvullend worden ook de eenmalige kredieten voor de financiering van het uitdoofbeleid voor pelsdierhouderijen en foie-grasproducenten overgedragen

via de VAK-ruiter. Daarvoor wordt specifiek 393.000 euro betaalkrediet ingeschreven in 2024.

Er wordt ook in een extra recurrent beleidsbudget van 1.750.000 euro voorzien voor het beleidsveld Dierenwelzijn. Daarmee kan uitvoering worden gegeven aan de Vlaamse Codex Dierenwelzijn en kunnen de dierenasielen extra ondersteund worden.

Daarnaast heeft de minister in 2015 een specifiek Dierenwelzijnsfonds opgericht (artikel QB0-1QFD4MB-WT). Bij de begrotingsopmaak 2024 werden de inkomsten en uitgaven binnen dit begrotingsfonds ingeschat op 1.056.000 euro. Dit is constant beleid ten opzichte van vorige jaren.

De minister concludeert dat de budgettaire ingrediënten beschikbaar zijn om de beleidsdoelstellingen te realiseren.

2. Bespreking

2.1. Alessia Claes

In 2024 is Vlaanderen tien jaar bevoegd voor Dierenwelzijn, zo begint *Alessia Claes*, en in die tien jaar heeft Vlaanderen heel wat verwezenlijkt. Ook de laatste maanden van de legislatuur zullen geen verloren maanden zijn. Er liggen dan ook nog een aantal dossiers op tafel. Zo zijn er de implementatie van het dierenwelzijnslabel en de uitvoering van het actieplan over dierenproeven, twee initiatieven die het dierenwelzijn ten goede moeten komen en ethische normen moeten waarborgen.

Ook de Vlaamse Codex Dierenwelzijn wordt binnenkort aan het parlement ter bespreking en goedkeuring voorgelegd. Die codex moet de ruggengraat vormen van het toekomstige beleid. GAIA heeft in dat kader nog een aantal knelpunten aangekaart, waaronder biggencastratie en geslachtsbepaling bij kuikens. Er is dus nog ruimte voor verbetering, maar de knelpunten worden in alle transparantie en in een open dialoog besproken.

Een belangrijk hoogtepunt voor de N-VA-fractie is de structurele steun voor dierenasielen. Dat versterkt de bescherming van kwetsbare dieren en bevestigt de essentiële positie van asielen als schakels in het dierenwelzijnsverhaal. Dankzij de extra 300.000 euro steun per jaar stijgt het totale Vlaamse budget voor de ondersteuning van asielen naar ongeveer 2 miljoen euro per jaar. Dat kan tellen als erkenning van de asielen.

Vlaanderen neemt duidelijk het voortouw voor dierenwelzijn op Europees niveau. Dat is een aanzienlijke prestatie en tijdens het Belgische EU-voorzitterschap kan Vlaanderen het Vlaamse beleid in de verf zetten. De minister heeft al toegelicht welke dossiers hij op het Europese niveau zeker zal aankaarten, maar hoe verloopt de voorbereiding van dat EU-voorzitterschap precies? Overweegt Vlaanderen middelen uit het Dierenwelzijnsfonds in te zetten ter ondersteuning van de initiatieven op Europees niveau? De minister had het over prijzen, maar zijn er ook andere mogelijkheden?

2.2. Els Sterckx

Els Sterckx hoort de minister al vier jaar hetzelfde zeggen: "Nog nooit waren de budgetten voor dierenwelzijn zo hoog." Dat lijkt de spreker echter niet meer dan logisch, niet alleen gezien het belang van het thema, maar ook omdat de bevoegdheid pas in 2014 naar Vlaanderen werd overgeheveld, en pas nadien duidelijk werd wat de noden waren.

In 2014 heeft minister Ben Weyts een goede start genomen en heeft hij een eerste aanzet gegeven om het dierenwelzijn in Vlaanderen te verbeteren, maar sinds 2019 ziet de minister dierenwelzijn niet meer als een prioriteit. Zo werkt hij al vier jaar aan de Vlaamse Codex Dierenwelzijn, die opvallend veel lijkt op de codex die het Vlaams Belang in april 2022 indiende in het Vlaams Parlement en waar de partij vijf dagen aan gewerkt heeft. Dat de Vlaamse Codex Dierenwelzijn er nu plots zou komen, lijkt dan ook meer ingegeven door de nakende verkiezingen, meent Els Sterckx.

Tijdens de presentatie gaf de minister aan dat hij de transparantie van de buitenlandse aanvoer van honden wil verhogen. Daartoe overlegt de administratie elke maand met Hongarije en worden er bilaterale akkoorden gesloten. Is het mogelijk om de parlementsleden de verslagen van die overlegmomenten te bezorgen, alsook de teksten van die akkoorden? Op het terrein is er in elk geval nog niet veel vooruitgang te merken.

Hoe wil de minister naast de broodfok uit het buitenland ook de broodfok in Vlaanderen aanpakken? Er was een kennel in Kasterlee waarvan de erkenning werd ingetrokken, maar die later onder een andere naam een nieuwe erkenning kreeg. Hoe is zoiets mogelijk?

De minister wil de handel van ongeschikte dierenproducten verbieden, maar kan Vlaanderen dat wel zelf opleggen? Voor vuurwerk kon de minister indertijd geen verbod opleggen, omdat de verkoop ervan federaal geregeld is. Op welke punten verschilt de verkoop van vuurwerk van de verkoop van andere producten? Of is er over ongeschikte dierenproducten al overleg gepleegd met de federale overheid?

Asielen krijgen extra vergoedingen bij inbeslagnames, maar in de praktijk loopt dat niet perfect. Asielen moeten niet-levensnoodzakelijke zorg bijvoorbeeld uitstellen tot een dier effectief aan het asiel wordt toegewezen. Daardoor moet het asiel vaak zelf opdraaien voor gemaakte kosten, terwijl de bedoeling toch moet zijn dat de eigenaar van het inbeslaggenomen dier voor die kosten opdraait. Dierenwelzijn Vlaanderen geeft blijkbaar vaak te kennen dat een inbeslagname al een voldoende zware straf is voor de eigenaar, maar daar is Els Sterckx het niet mee eens. Een externe doorlichting van de dienst dringt zich op.

Wat verstaat de minister precies onder het voortouw nemen voor dierenwelzijn op Europees niveau? In de presentatie kwam dat niet echt naar voren.

De minister wil via de codex de beschutting van weidedieren verankeren. De studie daarover was al in 2022 afgerond. Waarom wordt dat principe nu pas in wetgeving gegoten? Wat die beschutting betreft, blijkt trouwens dat dat niet voor alle dieren even gemakkelijk uitvoerbaar is, bijvoorbeeld voor dieren die aan bembegrazing doen en die om die reden regelmatig verplaatst worden. Hoe wordt dat gegeven meegenomen?

In 2022 waren er 6800 klachten over dierenverwaarlozing. Er zouden acht mensen worden aangeworven, maar dat zouden geen dierenwelzijnsinspecteurs zijn. Hoe wil de minister zo de controle en handhaving verscherpen? Het duurt in elk geval veel te lang voor Dierenwelzijn Vlaanderen kan ingrijpen op het terrein.

2.3. Ludwig Vandenhove

Volgens *Ludwig Vandenhove* was de BBT vooral een goednieuwsshow. Het klopt dat de minister heel wat verwezenlijkt heeft op het gebied van dierenwelzijn, maar de verdiensten claimen, mag niet belemmeren dat men ook kijkt naar de vele zaken die nog opgelost moeten worden.

Net zoals Els Sterckx wil de spreker graag een overzicht van wat de minister met het EU-voorzitterschap hoopt te bereiken. Op welke thema's zal hij inzetten, en

hoe? Een aparte commissievergadering daarover lijkt Ludwig Vandenhove in elk geval aangewezen.

Wat het voorontwerp van Vlaamse Codex Dierenwelzijn betreft, heeft hij dezelfde vraag: een aparte vergadering en zelfs hoorzittingen daarover zijn geen overbodige luxe, zeker gezien het belang van de codex voor het toekomstige dierenwelzijnsbeleid in Vlaanderen.

De codex moet een dwingend karakter hebben. In dat opzicht baart het Ludwig Vandenhove zorgen dat er in het kader van uitvoeringsbesluiten heel wat uitzonderingsclausules en overgangsmaatregelen opduiken. Voor Boudewijn Seapark was het bijvoorbeeld de bedoeling een uitdoofbeleid uit te werken, maar dat is toch serieus afgezwakt.

Het budget voor de dierenasielen wordt verhoogd en dat is een goede zaak, al gebeurt het vooral om technische redenen en niet om het beleid bij te sturen of extra asielen te openen.

De commissie hield op 18 oktober 2023 een interessante hoorzitting over de problematiek bij de dierenasielen en alles wat daarmee samenhangt, onder meer de commerciële (brood)fok. Het zou overigens goed zijn als de medewerkers van de administratie of het kabinet dergelijke hoorzittingen bijwonen. De minister wil meer middelen voorzien om doorstroming te stimuleren. Dat is positief maar een van de conclusies uit de hoorzitting was dat het beleid er ook voor moet zorgen dat de instroom afneemt. Men moet strenger optreden tegen commerciële kweek, de sector moet aan banden gelegd worden, decretaal, en de handhaving moet sterker. Op dat vlak is het beleid – zacht uitgedrukt – wat te voorzichtig. Het Fokkerijbesluit zou aangepast worden met oog op de kwaliteit, maar de minister mag wat de spreker betreft, veel verder gaan.

Wat proefdieren betreft, vindt Vooruit dat er een duidelijke datum moet komen voor een verbod op proeven op dieren. Pas dan zullen universiteiten en bedrijven de nood voelen om naar alternatieven op zoek te gaan. Zolang er geen deadline is, zal er weinig gebeuren.

De spreker kijkt verder uit naar het dierenwelzijnslabel.

Voor 2024 stelde de minister twee algemene beleidslijnen voorop. Ten eerste wil hij inzetten op een efficiënte sensibiliseringsstrategie met visie op de lange termijn. Daar kan uiteraard niemand tegen zijn, maar sensibilisering alleen zal natuurlijk nooit volstaan, ook dat bleek op de hoorzitting met de dierenasielen. Ten tweede focust de minister op handhaving. De spreker kan niet ontkennen dat er op het vlak van handhaving stappen zijn gezet, maar er is nog te weinig sprake van een gecoördineerd beleid ter zake, zowel op Vlaams niveau als lokaal, bij de gemeenten en de politiezones. De handhaving kan nog veel verbeterd worden.

2.4. Meyrem Almaci

Meyrem Almaci is het eens met de strategische doelstellingen van de minister. Alleen stelt ze vast dat het uitwerken ervan veel gaten vertoont. Het voorontwerp van de Vlaamse Codex Dierenwelzijn is in tweede lezing goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Voor de zomer is ter zake een hele aankondigingspolitiek gevoerd, maar als de spreker de presentatie van de minister ziet, maakt ze zich grote zorgen. De minister is goed gestart: er was veel laaghangend fruit en hij heeft dat geplukt. Ook klopt het dat het budget is gestegen. Dat is zijn verdienste. Er is heel lang aangedrongen op een sterkere handhaving en strengere straffen. De Groenfractie heeft daar voorstellen over ingediend. Hij heeft daarop ingepikt.

Het budget volstaat echter niet om de asielen te ontlasten, en de handhaving volstaat niet om de problematiek aan te pakken. De problemen moeten structureel en coherent worden aangepakt en daarin schiet men helaas tekort. De kraan van de broedfok van gezelschapsdieren moet worden dichtgedraaid. De asielen hebben daarop gewezen in de hoorzitting op 18 oktober 2023. Noch in de codex en de communicatie daarover, noch in de beleidsplannen is er echter sprake van een doortastend optreden tegen die productie. In het regeerakkoord werd een dierenwelzijnslabel aangekondigd. Dat werd al vorige legislatuur aangekondigd, maar het is er nog altijd niet. Ondertussen heeft Duitsland, dat na Vlaanderen communiceerde, sneller zo'n label ingesteld. Dat illustreert het probleem. Er werd een actieplan over dierproeven voorgesteld. Meermaals werd gevraagd naar de timing ter zake, maar het is nog steeds niet geweten wanneer dat er komt. Er is jarenlang aan aankondigingspolitiek gedaan. Over cruciale elementen voor het dierenwelzijn is er gewoon geen duidelijke timing.

Een mooi voorbeeld is dat van de dolfinaria. Daarvoor zou er een uitdoofbeleid komen, maar uit de codex blijkt dat er een uitzondering komt voor het enige dolfinarium in Vlaanderen. Een eerste evaluatie komt er maar pas in 2037. Er is dus helemaal geen verbod. Er zou zelfs geen clause in de codex zijn dat de praktijk al moet worden stopgezet als er een beter alternatief is, in de vorm van een reser vaat, zonder te wachten op de evaluatie. Men houdt dit dus eeuwigdurend in stand.

Volgens Meyrem Almaci vertoont het beleid van de minister een enorm manco wat veedieren betreft. In het regeerakkoord stond dat hun omstandigheden zouden worden bekeken en dat men zou werken aan meer diervriendelijke stallen. Het kooisysteem voor legkippen zal voor bestaande bedrijven echter pas tegen 2036 ingaan, een onredelijke overgangstermijn. In Wallonië wordt dat van kracht in 2028, in Duitsland per 1 januari 2025. Dat is noch coherent, noch strategisch doeltreffend, vindt de spreker. Hoewel er een grote consensus over het doden van eendagshaantjes bestaat en dat in Frankrijk en Duitsland ondertussen werd verboden, heeft men dit verbonden aan de voorwaarde van een onderzoek.

Er is dus geen laaghangend fruit meer. Overgangstermijnen en tijdspaden worden eindeloos. Men sleept met de voeten. Voor broedfok is er geen doortastend beleid aan de bron. Dat is de achilleshiel van dit beleid: veel communiceren, maar de duivel zit in de details. Zo zegt de minister een onderzoek te zullen laten doen voor het bepalen van adequate beplanting als beschutting voor dieren die buiten gehouden worden. De modaliteiten zou hij zelf bepalen. Aan welke modaliteiten denkt hij dan? Hoelang moet een dier buiten staan voor het beschutting heeft, en vanaf wanneer mag de beschutting meer zijn dan beplanting? Of is beplanting het maximum? Wat zal men doen bij extreme weersomstandigheden als dieren niet binnen kunnen staan? Dit is tekenend voor zijn soort beleid, vindt de spreker: veel uitzonderingen, veel mooie woorden, maar qua uitwerking schiet hij tekort. Het roept meer vragen dan antwoorden op, terwijl de minister perfect zou kunnen beslissen dat er een degelijke beschutting moet zijn vanaf een bepaald aantal uren buiten.

De budgetten stijgen dus, maar zolang er aan de bron niets wordt gedaan, zullen de problemen alleen maar groter worden en zal men die achterna hollen. Het is goed dat er meer geld naar de inspectie van slachthuizen gaat, maar dat is ook gewoon nodig, gezien de omvang van de sector, en het is sowieso ook vreemd dat de minister zijn schaarse budget daaraan moet besteden. Het aandeel van de landbouwsector daarin zou veel groter moeten zijn.

De minister had perfect kunnen beslissen om commerciële dierproeven voor huishoudelijke producten te verbieden, maar heeft dat niet gedaan. Hij had een voorloper kunnen zijn in afwachting van een effectief afbouwactieplan, maar dat is er niet. De minister probeert krampachtig te staven dat Vlaanderen bij de besten is, maar ondertussen loopt Vlaanderen qua regelgeving achter op de rest van het land,

en er wordt heel weinig haast gemaakt van zaken die wel werden beslist. Er komt ook geen verbod op het knippen van varkensstaarten, op het onverdoofd castreren van biggen, op het afzonderen van kalveren. De minister maakt zijn mooie woorden dus niet waar, zeker op het vlak van landbouwdieren, en qua gezelschapsdieren komt hij niet verder dan sensibiliseren. Meyrem Almaci vreest dat men zo op een muur afstevent. Er is veel frustratie bij de asielen. Zij vinden dat de oppositie veel te zacht is op dat vlak. Het parlement vraagt terecht dat men zou professionaliseren, maar die mensen hebben niet eens geld om professionele medewerkers aan te werven of weten niet of ze hun enige personeelslid wel kunnen houden. Dat zijn vrijwilligers. Met pijn in het hart moeten ze bepaalde dingen staken omdat ze het niet gebolwerkt krijgen.

Verder wijst de spreker erop dat Wallonië in 2021 tot een duidelijk kader is gekomen wat kalkoenen betreft, terwijl Vlaanderen nog altijd niks heeft. Ze vindt de alternatieve methoden wat dierproeven betreft prachtig, maar dat is niet de hoofdzaak. De minister kan blijven herhalen dat er een rondetafel komt en dat er 33 acties zullen zijn van in totaal twintig organisaties, maar au fond is de vraag wanneer er een verbod komt en hoe doortastend men zal zijn, want ondertussen blijft de problematiek immens.

Ondertussen is geweten dat het dierenwelzijnslabel eigenlijk werd verengd tot een varkensvleeswelzijnslabel. Meyrem Almaci herhaalt haar voorstel om, bijvoorbeeld samen met Rikolto, aan een dierenwelzijnslijst voor supermarkten te werken. Ze wijst ook op haar voorstellen over kalkoenen, dierproeven en elementen van de codex die beter zouden kunnen. Als het de minister menens is met het behalen van zijn strategische doelstellingen, moet hij die voorstellen en de signalen van het terrein ernstig nemen en de gaten dichten, zodat het beleid coherent en vooruitstrevend wordt. Immers, de start was goed, maar nu het moeilijk wordt, is er een heel grote kloof tussen woorden en daden.

2.5. Antwoord van minister Ben Weyts

Minister *Ben Weyts* spreekt zijn dank uit voor de constructieve en andere bemerkingen.

Met betrekking tot het Europese voorzitterschap en de organisatie van een Europese Raad benadrukt de minister dat hij gebonden is door bepaalde procedures en beperkingen die gelden binnen de EU. De Europese agenda is vooral afhankelijk van de voorstellen van de Europese Commissie, voorstellen die voor dierenwelzijn voor het eind van 2023 waren beloofd. Het zou gaan over voorstellen voor Fur Free Europe en de Transportverordening. De minister plant daarnaast een dierenwelzijnsevent met een ruime agenda, over onder meer landbouw- en huisdieren. Daar is men vrij van die procedures en beperkingen. Er is al een 'save the date' gelanceerd. Daar zal met de leden van de Vughtgroep een selectie van thema's worden gemaakt. Zeker worden behandeld: de puppyhandel en het installeren van een Europees commissaris voor Dierenwelzijn, met dus een aparte bevoegdheid – in plaats van dat te enten op Volksgezondheid of, zoals vandaag, op Landbouw.

Minister Ben Weyts gaat verder in op de regelgeving over de puppyhandel. De Vlaamse regelgeving over de kweek en aanvoer van honden en katten uit het buitenland is volgens hem een van de strengste ter wereld. Een kweker/handelaar kan alleen honden of katten afkomstig uit het buitenland verhandelen als er is vastgesteld dat de wetgeving van het land van herkomst aan de honden- en kattenfokkers de voorwaarden van bijlage 3 van het Kennelbesluit oplegt. Die voorwaarden gelden ook voor binnenlandse kwekers. Die regeling bevindt zich nu in een juridisch grijze zone en wordt gecontesteerd. Men verwijst daarbij naar het vrije verkeer van diensten en goederen binnen Europa. De minister probeert dat pragmatisch aan te pakken op grond van samenwerkingsverbanden met de landen

van herkomst. Dat zijn vooral Hongarije, Slowakije en Tsjechië. Met Hongarije werd een verregaand samenwerkingsakkoord afgesloten. De mazen in dat net worden zo klein mogelijk gehouden, rekening houdend met het juridisch mogelijke. Hongarije laat zelfs toe dat de Vlaamse dierenwelzijnsinspecteurs naar dat land reizen om de kwekerijen te inspecteren. Dat alles vereist pragmatiek en flexibel denken, efficiëntie in plaats van het peroreren van slogans.

Minister Ben Weyts herinnert aan de democratische besluitvormingsprocedure met betrekking tot de Codex Dierenwelzijn. Op dit moment is de tweede lezing in de schoot van de Vlaamse Regering achter de rug. Nu volgt nog het advies van de Raad van State en ten slotte een finale lezing. Pas dan kan de codex aan deze commissie en vervolgens aan de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement worden voorgelegd.

In de codex zijn vervat: de erkenning van een dier als levend wezen met gevoel en intrinsieke waarde; het standstillbeginsel, dat wil zeggen dat er geen afbreuk kan worden gedaan aan de rechten die verworven zijn op het vlak van dierenwelzijn; het principe dat dieren die buiten worden gehouden steeds over natuurlijke of kunstmatige beschutting moeten beschikken; een uitdoofbeleid voor kooien voor legkippen; een moratorium op het houden van dolfinen; een uitdoofbeleid voor de verkoop van levende dieren op wekelijkse markten; een verbod op het houden van in het wild gevangen dieren; een verbod op het doden van muizen en ratten met lijmvallen; de mogelijkheid om de handel en het gebruik van dierenvriendelijke producten te verbieden; de mogelijkheid om alternatieve sancties op te leggen, zoals taakstraffen. Sommige leden vinden dat het een en ander nog niet ver genoeg gaat, anderen dat het veel te ver gaat. Het Vlaams Belang zou een aantal van die punten in strijd vinden met bepaalde Vlaamse tradities.

De handel en ook het gebruik van ongeschikte producten bestemd voor dieren wil de minister aan banden leggen op grond van de impliciete bevoegdheden. Het gaat om decretale bepalingen die strikt genomen niet binnen de eigen competenties van gewesten en gemeenschappen vallen, maar die noodzakelijk zijn voor de uitoefening van die eigen competenties, in casu Dierenwelzijn. Dat hangt af van het inzicht van de Raad van State of van het Grondwettelijk Hof. Op de aangekondigde federale initiatieven met betrekking tot het vuurwerkverbod wacht de minister nog altijd.

Uiteraard bevat de Codex Dierenwelzijn heel wat overgangsbepalingen, met overgangstermijnen. Er wordt al zoveel gevraagd van de sector. Zonder pragmatiek kan men niets realiseren, stelt de minister. De overgangstermijn voor beschuttingen werd gereduceerd van tien tot vijf jaar en de minister neemt zich voor de natuurlijke beschuttingen ook te stimuleren.

De minister zou ook graag de dolfinaria onmiddellijk sluiten. Maar de dieren mogen niet de dupe worden van die ambitie, zo stelt ook een wetenschappelijk rapport van internationale experts. Momenteel is er geen alternatieve huisvesting met meer welzijn voor de dieren mogelijk. Dierenwelzijn Vlaanderen volgt van nabij lopende initiatieven, met name het Aegean Marine Life Sanctuary in Griekenland, maar dat nog niet over een vergunning beschikt.

Bovendien zijn dolfinen sociale dieren en moeten ze dus met een minimaal aantal samenblijven. Dolfinen in gevangenschap houden, wordt verboden, maar voor de dieren die er nu nog zijn, wordt in een overgangperiode van tien jaar voorzien. Daarna zal worden geëvalueerd of er valabele alternatieven zijn. De minister vindt dat redelijk ten aanzien van het dolfinarium, want tegelijk worden extra investeringen geëist in functie van meer dierenwelzijn voor de al aanwezige dieren, met onder meer een buitenbassin. Het dolfinarium kan immers, zoals in Nederland is gebeurd, zijn dieren naar vestigingen in het buitenland verhuizen. De minister wil voor het dierenwelzijn een efficiënt, doortastend, kordaat en verstandig beleid voeren.

De asielen vormen altijd een gevoelig punt, bevestigt de minister. De Federale Regering voorzag voor de ondersteuning van dierenasielen op jaarbasis in 15.000 euro. De Vlaamse Regering voorziet intussen in 2 miljoen euro. Dat is voor sommige asielen nog niet voldoende. De minister begrijpt dat er grote noden zijn.

Hij zorgt ook permanent voor het bijschaven van het subsidiesysteem, waarover veel discussie bestaat. Afhankelijk van het criterium dat men hanteert, is dat systeem voordelig voor het ene dan wel voor het andere asiel. Asielen verschillen immers ongelooflijk van elkaar op het vlak van oppervlakte, het aantal dieren dat ze opvangen en welke oppervlakte die dieren nodig hebben. Ook daar vraagt hij om enige pragmatiek. Hij probeert maximaal te luisteren naar de sector, maar sommigen blijven enigszins ontevreden. Hij begrijpt dat, maar er kan niet gezegd worden dat een stijging van 15.000 naar 2 miljoen euro geen ongelooflijke inspanning is. De minister wil trouwens opnieuw extra ondersteuning bieden met de budgetten die hij bij deze begrotingsopmaak heeft binnengehaald.

Hij heeft de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn intussen ook gevraagd welke maatregelen zij voorstellen, gelet op de huidige capaciteitsproblematiek bij de dierenasielen. Hij merkt op dat de dierenasielen vertegenwoordigd zijn in deze raad, wat bij zijn federale evenknie niet het geval was. De raad stelt voor dat nagegaan wordt of een terugnameplicht voor elke aanbieder van een dier juridisch mogelijk is. Daarnaast stuurt de raad aan op het uitwerken van communicatie voor dierenasielen en dierenartsen met behulp van een webpagina of een folder, met daarop de verschillende mogelijkheden van professionele hulp in het geval van problemen met een hond of een kat. Ook het faciliteren van het afstaan van een hond of een kat rechtstreeks van eigenaar aan eigenaar, zodat het dier niet in een asiel hoeft te verblijven, en het uitwerken van een euthanasieprotocol op basis van bestaande voorbeelden zijn maatregelen die voorgesteld worden. De afdeling Dierenwelzijn gaat daarmee aan de slag, aldus nog minister Ben Weyts.

Wat de kalkoenen betreft, is er recent in eerste lezing een besluit goedgekeurd in de schoot van de Vlaamse Regering. Momenteel geniet die diersoort geen enkele bescherming en daar brengt de minister verandering in. Een bespreking met de sector heeft met andere woorden geleid tot besluitvorming en bescherming op het vlak van oppervlakte en controle.

De minister deelt mee dat het label 'Beter voor Dieren' er wel degelijk zal komen. Hij lag zelf mee aan de basis van de vzw die is opgericht en waaraan hij een subsidie heeft verleend. Want het is de sector zelf die voor het label zal instaan, niet de overheid. Zo'n label bestaat overigens ook in Nederland en nog andere landen, vult hij aan.

Wat de proefdieren betreft, heeft hij al gezegd dat er een heel traject doorlopen is, wat ook uitvoerig beschreven werd. Er is ondertussen een actieplan met een dertigtal acties en participatie van een twintigtal organisaties, waaronder Sciensano, de universiteiten, Janssen en VITO. Het is de bedoeling dat het vermelde actieplan een start vormt, waarna er hopelijk nog meer bedrijven en andere entiteiten aan deelnemen en er nog veel meer acties aan gekoppeld worden. Met het actieplan wordt dus een basis gelegd, zoals aangegeven in het regeerakkoord. De minister is overigens van mening dat zowat alle ambities ter zake uit het regeerakkoord uitgevoerd zijn, zij het in sommige gevallen met een overgangstermijn. Om bepaalde doelstellingen te realiseren, moet men nu eenmaal enige pragmatiek aan de dag leggen. Hij kan echter elke aanwezige recht in de ogen kijken en zeggen dat Vlaanderen op het vlak van dierenwelzijn binnen Europa een voortrekkersrol opneemt.

2.6. Meyrem Almaci

Volgens *Meyrem Almaci* heeft de minister ontzettend veel woorden nodig gehad om te proberen recht te praten wat krom is en verzint hij ook dingen. Het gebeurt wel vaker dat de minister beweert open te staan voor alternatieven, maar dan doof blijft als ze hem worden voorgelegd. Ze verwijst naar de discussie over de eendagskui-kens en de kooikippen en die over de beschutting.

Het gevolg van zo'n beleid is volgens de spreker dat er een verschuiving zal komen. Omdat de minister niet solidair is met Duitsland en Wallonië zullen de bedrijven waarschijnlijk gewoon de grens overgaan naar Vlaanderen. Zijn overgangstermijn is gewoon belachelijk lang, en dat weet hij.

Met betrekking tot de codex verwijst de minister naar de te volgen procedure, die natuurlijk bekend is. Meyrem Almaci verwacht van de minister dat hij communiceert over wat effectief beslist is in plaats van jaren op voorhand dingen aan te kondigen die hij vervolgens niet kan waarmaken. De minister zou beter de ettelijke voorliggende alternatieven lezen.

Hetzelfde geldt voor de dolfinaria. Als de minister niet luistert naar wat er wordt gezegd, wordt het op den duur zeer moeilijk om zijn antwoorden nog ernstig te nemen. Van alles wat commercieel of moeilijk is, is hij afgebleven.

Voor Meyrem Almaci pleegt de minister vaandelvlucht. Heel wat dierenleed blijft gewoon bestaan. Ze verwijst in dat verband naar het totale gebrek aan een structureel antwoord op het vernietigende advies dat er gekomen is vanuit de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn rond de intensieve veehouderij. Het contrast tussen wat de minister in het parlement komt vertellen en wat in dat advies staat over wat men van hem verwacht en waarop de landbouwsector overigens constructief heeft gereageerd, spreekt voor haar boekdelen. Ook het contrast tussen de vragen van de sprekers op de hoorzitting over broedfok en de asielen en de hoeraverhalen van de minister is groot.

De minister zegt altijd dat men pragmatisch moet zijn. In Wallonië heeft men die pragmatiek alvast met veel meer ambitie kunnen realiseren, vindt Meyrem Almaci. Voor de broedfok heeft Wallonië gedaan wat minister Ben Weyts deed voor het onverdoofd slachten. Hij heeft niet op een Europees kader gewacht om dat te verbieden. Wallonië doet nu hetzelfde met betrekking tot de broedfok en heeft beslist geen puppy's zonder moederdier meer te verkopen, terwijl er geen Europees kader voor bestaat. De minister wil niet zo ver gaan, omdat die beslissing vernietigd zou kunnen worden. Meyrem Almaci is verbouwereerd over dit verschil in aanpak. Ze vraagt zich af of het te maken heeft met de grote belangen die er eventueel mee gemoeid zijn, wat de minister ontkent.

Alleen op de vlakken waarmee hij kan scoren, als het om hemzelf en laaghangend fruit gaat, durft de minister moedig te zijn. Als het echter gaat om de ongelooflijke bronnen van dierenleed die nog altijd bestaan, geeft hij niet thuis en begint hij plots te spreken over pragmatisme en overgangstermijnen. Wat betreft de kooikippen en de kalkoenen bijvoorbeeld verplaatst hij gewoon het probleem. Voor andermans alternatieven blijft hij liever blind. Hij had het kader van Wallonië al lang kunnen overnemen, want dat bestaat al twee jaar. Meyrem Almaci besluit dat het beleid van minister Ben Weyts niet coherent is en structureel tekortschiet, alle mooie woorden ten spijt.

2.7. Els Sterckx

Els Sterckx treedt Meyrem Almaci bij. De minister doet volgens haar altijd alsof de commissieleden leugens vertellen. Maar het lid praat met mensen uit het werkveld,

en het zijn die mensen die de zaken aankaarten waarover de minister in de commissie net heel lacherig doet. Door een gesprek met het werkveld en door open te staan voor hun kritiek zou de minister meer inzichten krijgen over dierenwelzijn dan door alleen te luisteren naar de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn. De hoorzitting rond de asielen is daar een zoveelste bewijs van.

Ze vraagt zich af hoe de minister durft te beweren dat Vlaanderen de strengste ter wereld is als het over de invoer van pups uit het buitenland gaat. Moederdieren worden in het Oostblok in erbarmelijke omstandigheden gehouden. Ze zien nooit daglicht en komen nooit hun kooi uit. De pups worden veel te jong weggehaald bij de moeder en komen veel te jong naar Vlaanderen. Ze zijn niet gevaccineerd, en een derde overlijdt al tijdens het transport. Ze worden in ons land veel te duur verkocht. Veel pups hebben bovendien medische problemen, waardoor ze de eigenaars nog meer kosten. Vaak overleeft het dier de medische behandeling zelfs niet. Hoe kan de minister dat laten gebeuren? Er is een veel strengere aanpak nodig. Niet-gevaccineerde honden zijn overigens een bedreiging voor de volksgezondheid, want in de uitvoerlanden komt rabiës nog steeds voor. Vaccinaties zijn inderdaad een bevoegdheid van het FAVV, maar de spreker raadt de minister aan om ook in dit geval een impliciete bevoegdheid toe te passen.

Na drugs en wapens is de verkoop van honden uit de Oostbloklanden de meest winstgevende activiteit in Europa. Die maffiapraktijken moeten hier zeer streng aangepakt worden. De minister moet de invoer van pups uit de Oostbloklanden verbieden. Wallonië doet het en Brussel gaat het doen, en die regio's zijn nog niet teruggefloten door Europa, terwijl de minister in de commissie altijd beweert dat Europa dat wel zou doen. Als de minister eerlijk is, weet hij dat Vlaanderen niet de strengste dierenwelzijnswetgeving van Europa heeft. Els Sterckx herhaalt dat hij zeer dringend en snel een verbod op het invoeren van puppy's uit Oostbloklanden moet invoeren. Alleen dan zal hij, op het vlak van broedfok, een goed dierenwelzijnsbeleid voeren.

3. Indicatieve stemming

De aan de commissie toegewezen artikelen 3 (QA, QF), 4 (QA, QF), 84, §1, met ministeriële code D, en de begrotingstabel afdeling I. Beleidsdomein Omgeving, programma A en F Dierenwelzijn (zie opsplitsing begrotingsverslag van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 15/8)) worden indicatief aangenomen met 7 stemmen bij 4 onthoudingen.

III. Vlaamse Rand

1. Toelichting door Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand

1.1. Algemene uitgavenbegroting Vlaamse Rand 2024

Minister *Ben Weyts* start met goed nieuws want vanaf 2024 is er in totaal 344.000 euro extra geld voor de Rand: 94.000 euro aan indexeringen en 250.000 euro voor nieuw beleid.

Er is ook de vijfjaarlijkse bijstelling voor de Taalbarometer ter waarde van 335.000 euro, maar dat zijn geen nieuwe middelen aangezien die de afgelopen vijf jaar werden gespaard om de Taalbarometer te kunnen betalen. In tegenstelling tot de vorige regeerperiode wordt de Taalbarometer nu gefinancierd met het Randfonds, waardoor de besparing van de afgelopen vijf jaar teruggedraaid kon worden. Die middelen komen er nu voor 2024 weer bij.

Het nieuwe beleid (250.000 euro) voor 2024 wordt als volgt verdeeld:

- - 40.000 euro voor RINGtv;
- - 70.000 euro voor FeliXart;
- - 70.000 euro voor vzw 'de Rand';
- - 50.000 euro voor recurrent beleid via het Randfonds;
- - 20.000 euro voor impulssubsidies.

In de Vlaamse begroting is er voor de Vlaamse Rand in 2024 een totaal beschikbaar krediet van 19,62 miljoen euro. Minister Ben Weyts trekt bijna 10 miljoen euro uit voor het Vlaamse Randfonds, 7,7 miljoen euro voor de toelagen aan vzw 'de Rand' en ongeveer 1,5 miljoen euro voor ondersteuning, projectwerkingssubsidies en algemene werkingskosten. Het gaat daarbij vooral om de ondersteuning van initiatieven in de faciliteitengemeenten, maar ook van structurele partners zoals RINGtv, BRIO en FeliXart.

Het totale Vlaamse Randfonds voor de hele regeerperiode bedraagt nu iets meer dan 26 miljoen euro. Bij het begin van deze regeerperiode was dat 20 miljoen euro. Er is nu een recurrente verhoging van 1,5 miljoen euro in het kader van het relancebeleid, en in 2024 is er nog eens een recurrente verhoging van 50.000 euro, als onderdeel van de 250.000 euro voor nieuw beleid.

Het grootste deel van de begroting gaat naar het Vlaamse Randfonds, vat de minister samen. Het tweede grootste deel is de toelage van vzw 'de Rand'.

1.2. Beleids- en begrotingstoelichting Vlaamse Rand 2024

1.2.1. Algemeen

Minister Ben Weyts licht toe wat er beleidsmatig met dat geld zal gebeuren. Hij wil blijven inzetten op de twee belangrijkste pijlers: het versterken van het Vlaamse karakter, en het groene karakter beschermen en ook uitbouwen. Dat is volgens de minister een assertieve, offensieve strategie. In 2024 zal er extra worden ingezet op WIES en zullen de structurele partners wat fundamenteeler worden gefinancierd met een extra budget.

Elke minister moet werken met 'smart indicatoren' om het beleid te kunnen opvolgen. Minister Ben Weyts schuift drie relevante en ook meetbare indicatoren naar voren.

De eerste indicator is samenwerking en ondersteuning. Dat samenwerken gebeurt onder andere door 'Stand van de Rand' en door middel van een inspiratiedag waarop de andere beleidsdomeinen maar ook de lokale besturen worden geïnspireerd om hun Vlaamse Randwerking gestalte te geven. Er wordt ook gewerkt aan een beleidswijzer voor lokale mandatarissen, om de weg te wijzen naar versterking van de Nederlandstalige identiteit in de Vlaamse Rand.

De tweede indicator is kennisdeling via het kennis- en documentatiecentrum van de Vlaamse Rand. De online databank wordt uitgebouwd. Er zijn ook overlegmomenten met de stuurgroep, met onder andere de provincie Vlaams-Brabant en met BRIO.

De derde indicator is de programmatie van de gemeenschapscentra. De ontwikkeling wordt jaarlijks in kaart gebracht. Men volgt het aantal activiteiten op alsook het bereik ervan. Er zijn jaarlijks gemiddeld 360 activiteiten, en er is de doelstelling om daarmee 38.000 mensen te bereiken.

In het Vlaamse Randfonds, een eerste beleidsinstrument, lag de focus tot nu toe op bijkomend groen, flankerend onderwijsbeleid en streekontwikkeling via de intergemeentelijke samenwerking 'Zennevallei Hergist'. In 2024 legt de minister de nadruk op 'Wonen in Eigen Streek'.

De subsidielijnen en de Randuitcheques, een tweede groep beleidsinstrumenten, worden gebruikt als ondersteuning van verenigingen in de faciliteitengemeenten en als beleidsinstrument. De beleidsinstrumenten vzw 'de Rand' en ABB geven concreet gestalte aan dat beleid. Vzw 'de Rand' focust op de zes faciliteitengemeenten, maar biedt ook meer en meer ondersteuning aan de overige dertien randgemeenten en zelfs daarbuiten.

1.2.2. *Strategische doelstellingen*

De BBT Vlaamse Rand 2024 bevat vier strategische doelstellingen. Minister Ben Weyts neemt er per strategische doelstelling enkele relevante beleidsmaatregelen uit om verder toe te lichten.

SD 1: Rechtstreekse initiatieven voor een gecoördineerd Randbeleid

- OD 1.3: Vlaamse Randfonds

Binnen het Vlaamse Randfonds voorziet minister Ben Weyts in initiatieven voor Wonen in Eigen Streek, waarmee een impuls wordt gegeven aan de lokale besturen om de beschikbare decretale mogelijkheden effectief toe te passen. De minister is daarover in overleg met Vlabinvest, dat expertise heeft over huisvesting in de Vlaamse Rand.

Er zijn ook projecten rond streekontwikkeling en de ontwikkeling van een economische toekomstvisie voor de zuidelijke kanaalzone in Sint-Pieters-Leeuw, Beersel en Halle. In dat verband wordt een samenwerking opgezet met de POM en Voka Vlaams-Brabant.

De zorg voor welzijn krijgt gestalte in de uitwerking van een zorg- en onderwijs-campus, een samenwerking tussen de stad Halle en de provincie. Ze realiseert tegelijkertijd extra zorg- en onderwijscapaciteit en pakt de verkommering en leegstand in het stadscentrum aan.

De vergroeningscampagne die zich richt op burgers, organisaties en bedrijven in de Vlaamse Rand, blijft doorlopen. Nog dit jaar moet dat tot een extra aanplant van zestigduizend bomen leiden.

Op het vlak van onderwijs stelt vzw 'de Rand' haar kennis en expertise ter beschikking van de secundaire scholen. Daar werd meer dan 1 miljoen euro voor uitgetrokken. Er komt nog een ondersteuningslijn van 20 miljoen euro bovenop. Die geldt weliswaar voor heel Vlaanderen, maar omdat ze focust op secundaire en basisscholen met meer dan 50 procent leerlingen van wie de thuistaal niet het Nederlands is, komen de middelen verhoudingsgewijs vooral in de Vlaamse Rand terecht.

Het project en intergemeentelijk samenwerkingsverband Zennevallei Hergist krijgt middelen om de werking voort te zetten in 2024. Het doel is, onder meer met Zennepaden en Zenneterrassen, de Zenne terug te geven aan de bevolking.

- OD 1.4: Taalbarometer Vlaamse Rand

De Taalbarometer over de Vlaamse Rand wordt momenteel geactualiseerd. De wetenschappelijke survey brengt via grootschalige enquêtes de taalverhoudingen in kaart. Het betreft een update van eerdere onderzoeken in 2014 en 2019. Het nieuwe onderzoek zou eind volgend jaar opgeleverd worden.

- OD 1.6: Strategische ankerpunten in de Vlaamse Rand

Er komen extra investeringen in FeliXart en FeliXeco, de groene long in de verstedelijkte omgeving van Drogenbos.

- OD 1.7: Open communicatiebeleid voeren en aansturen

Met RINGtv en RandKrant wordt gewerkt aan een platform waar ook andere lokale mediapartners een rol in kunnen opnemen. Het worden een nieuwsplatform en een nieuwsapp met bijzondere aandacht voor doelgroepen zoals jongeren en nieuwkomers.

SD 2: Vzw 'de Rand': eerste partner in het Vlaamse Randbeleid

De eerstelijnswerking van vzw 'de Rand' blijft gericht op de zeven gemeenschapscentra in de faciliteitengemeenten. 2023 is het derde jaar van de huidige meerjarenplanning. Prioriteiten zijn de ondersteuning van het Nederlandstalige verenigingsleven, specifieke aandacht voor jongeren en ouderen, en focus op anderstaligen met het oog op meer betrokkenheid op het Nederlands en op het Nederlandstalige verenigingsleven.

De tweede strategische doelstelling verwijst naar de vzw als belangrijkste partner in het Vlaamse Randbeleid. De ondersteuning van het Nederlandstalig verenigingsleven wordt via een bevraging geactualiseerd. Vzw 'de Rand' neemt ook een plaatsvervangende rol op voor het lokaal jeugd- en sportbeleid, het plan Samenleven en NT2, in gemeenten die daar niet of onvoldoende op inzetten.

Er komt een nieuwe aanbesteding voor De Gordel. Het evenement blijft inzetten op de Vlaamse boodschap en het Vlaams karakter van de omgeving.

Ook in niet-faciliteitengemeenten neemt vzw 'de Rand' een rol op, onder meer door de ondersteuning en versterking van gemeentebesturen en hun Nederlandstalige karakter. De vzw organiseert lerende netwerken rond taalstimulering en neemt deel aan de werkgroep Taal en Integratie van het Toekomstforum Halle-Vilvoorde. Daar komt ook de flankerende ondersteuning voor secundaire scholen bij.

SD 3: De Vlaamse Rand vanuit andere beleidsdomeinen**– OD 3.3: Onderwijs**

Minister Ben Weyts werpt ook even een blik op het Vlaamse Randbeleid van het beleidsdomein Onderwijs. Nog los van het culturele aspect, de vervreemding en de andere samenstelling van de leerlingenpopulatie, is het uitzonderlijke aan de Vlaamse Rand dat er extra moet worden geïnvesteerd in capaciteitsuitbreiding, zowel in kleuter-, lager als secundair onderwijs. In de rest van Vlaanderen is het demografische hoogtepunt immers al een tijdje bereikt, maar in de Vlaamse Rand is er volgens de demografische prognoses nog altijd een toename van het aantal kleuters en leerlingen in de lagere school, en dus moet daar ook voor een uitbreiding van de capaciteit gezorgd worden.

Daarnaast merkt de minister op dat de spreiding van de secundaire scholen in de Vlaamse Rand, en bij uitbreiding in Vlaams-Brabant, een beetje vreemd is. Enerzijds zijn er nogal wat 'onderwijsgemeenten' met een sterk geconcentreerd aanbod, en anderzijds een aantal witte vlekken, zoals het Pajottenland, met een beperkt aanbod secundair onderwijs.

De regering wil infrastructuursubsidies toekennen op basis van de resultaten van de capaciteitsmonitor. Op die manier wordt de vinger aan de pols gehouden: welke toekomstige evoluties mag men verwachten en in welke mate kan men geografisch aanduiden waar de noden zich zullen manifesteren en daarop anticiperen door te investeren? Minister Ben Weyts wijst erop dat er nog nooit zo veel middelen naar extra scholen in de Vlaamse Rand gingen als in de huidige regeerperiode. Het ging van 9 procent van de capaciteitsmiddelen onder vorige regeringen naar 21 procent in de periode 2022-2024. Qua extra schoolplaatsen komt dat neer op 870 in het basisonderwijs en 1805 in het secundair onderwijs. De minister geeft ook nog mee dat er in 2024 een nieuwe capaciteitsmonitor wordt gegund, om voorbereid te zijn op de toekomstige noden aan schoolplaatsen in de Vlaamse Rand.

Minister Ben Weyts wijst vervolgens op het belang van de taalscreening, de KOALA-test in het kleuteronderwijs. In de Vlaamse Rand is het aantal kinderen in de derde kleuterklas met een achterstand op het vlak van de kennis van het Nederlands om met kans op succes te kunnen starten in het lager onderwijs, immers manifest hoger dan elders. Het gaat om gemiddeld 21 procent in de Vlaamse Rand, terwijl het Vlaamse gemiddelde op 15 procent ligt. Bovendien zijn er grote lokale verschillen binnen de Vlaamse Rand zelf.

Er wordt in extra werkingsmiddelen voorzien voor basis- en secundaire scholen met een hoog aandeel leerlingen van wie de thuistaal niet het Nederlands is. De minister geeft aan dat dat neerkomt op ongeveer 250 euro in die scholen die een populatie met meer dan 50 procent kinderen met een andere thuistaal dan het Nederlands hebben. Heel veel basis- en secundaire scholen in de Vlaamse Rand komen daarvoor in aanmerking. Verder worden ook de nascholingsmiddelen voor de basisscholen verdubbeld. Voor de scholen secundair onderwijs komt er 50 procent bij.

SD 4: Het groene en open karakter van de Rand bewaken**– OD 4.1: Waardevolle natuur koesteren en versterken**

Wat de versterking van het groene karakter betreft, verwijst minister Ben Weyts naar het feit dat de Brabantse Wouden nu erkend zijn, ondanks wat tegenwerking. Er komt dus extra groen in de Vlaamse Rand en men probeert de verschillende Vlaams-Brabantse bossen met elkaar te verbinden.

Daarnaast werden in het kader van de campagne 'de Vlaamse Rand boomt' al meer dan honderdduizend bomen aangeplant. Door het grote succes is de aanvankelijke doelstelling van honderdduizend verhoogd naar 200.000 extra bomen in de Vlaamse Rand.

Tot slot verwijst de minister naar het openruimtenetwerk. Na eerder studiewerk over de noordrand is het nu de beurt aan de zuidrand. Die studies moeten weer-geven hoe de open en groene ruimte ook op lange termijn kan worden uitgebouwd.

2. Bespreking

2.1. Klaas Slootmans

De minister zegt dat hij in deze regeerperiode het verschil heeft gemaakt en dat de Vlaamse gemeenschap er zelfs op vooruit is gegaan, maar *Klaas Slootmans* kijkt liever naar de cijfers en de feiten, en die zijn dramatisch. Sinds het begin van de zittingsperiode is het aantal kinderen geboren in een Nederlandstalig gezin in de Vlaamse Rand tot 29 procent gekelderde, minder dan een op de drie kinderen. Het aantal anderstalige kinderen in het kleuteronderwijs is gestegen van 49 naar 56 procent. De minister maakt gewag van minder verstedelijking en groen, maar de bevolkingsdichtheid in de Rand is vandaag groter dan in vijf van de dertien centrumsteden. Het aantal inwoners van vreemde herkomst is toegenomen van 38 naar 45 procent. Bijna de helft van de inwoners in de Vlaamse Rand heeft dus een niet-Belgische herkomst. Bij een overgrote meerderheid, bijna twee derde, gaat het over mensen van niet-Europese herkomst. Volgens de taalbarometer van 2019 was de meest gekende taal in de Vlaamse Rand niet het Nederlands, ondanks alle pogingen en mooie woorden, maar het Frans. Alle indicatoren wijzen erop dat de cijfers bij de volgende taalbarometer van eind 2024 nog een pak slechter zullen zijn. Echt dramatisch vindt de spreker dat maar 6 procent van de leerlingen in het basisonderwijs in de Vlaamse Rand sterk scoort op het vlak van taal. In Vlaanderen is dat 25 procent. Dat werd meegedeeld door een beleidsmedewerker van de minister op het colloquium 'Stand van de Rand' van 2022. Ook zij gebruikte het woord 'dramatisch'.

Al die feiten en cijfers zijn in tegenstrijd met de hoerageluiden. Voor Klaas Slootmans is de conclusie dat de Vlaamse Gemeenschap er allesbehalve op vooruit is gegaan. Mathis Saeys van BRIO verklaarde in RandKrant dat wat vandaag in Brussel gebeurt, de voorbode is van wat morgen zal gebeuren in de Vlaamse Rand. Hij vindt dat een bijzonder geweldige evolutie, die moet worden omarmd. Het lid stelt echter vast dat dat helemaal niet is wat de inwoners van de Rand willen, zelfs als het gaat over uitgeweken Brusselaars, want dat is net de reden voor hun vlucht. De overgrote meerderheid wil dat de verstedelijking, vervreemding en ontnederlandsing stoppen en dat ze zich opnieuw thuis voelen in hun eigen straat, wijk en gemeente. Het is ook om die reden dat er in Nederland is gebeurd wat er is gebeurd.

Weliswaar kent Nederland geen WIES-decreet, dat volgens de minister de sociale verdringing zal keren. Klaas Slootmans deelt die mening niet. Hij stelt vast dat het uitvoeringsbesluit van het decreet nog altijd niet klaar is. Dat zou vastzitten bij de Raad van State. Hoe zit het daarmee? Wat is de timing?

WIES moet de lokale besturen de instrumenten geven om de sociale verdringing tegen te gaan. Hoeveel lokale besturen hebben al aangegeven dat ze daaraan zullen meedoen? Welke besturen? Over hoeveel woonprojecten gaat het?

In de BBT staat dat er middelen van het Vlaamse Randfonds zullen worden gebruikt voor Vlabinvest. De spreker steunt dat uiteraard volmondig, maar wijst erop dat als hij daar bij elke begrotingsbespreking voor pleitte, de minister telkens repliceerde dat hij een provinciale instelling wilde versterken. Men had dat al jaren kunnen doen.

Hoeveel zal die injectie in Vlabinvest bedragen? Dat staat immers niet in de BBT. Hoeveel woonprojecten zouden daarmee gecreëerd kunnen worden?

In datzelfde kader verwijst Klaas Slootmans naar een antwoord van de minister op een schriftelijke vraag (*Schriftelijke vragen* VI. Parl. 2022-23, nr. 671, aan minister Ben Weyts) waaruit blijkt dat er tot nu 11 miljoen euro van het Vlaamse Randfonds is besteed. 60 procent van dat fonds is nog ongebruikt, ondanks de grote noden in de Vlaamse Rand. Hoe komt dat? Het fonds heeft geen wettelijke basis. Welke garanties zijn er dat de ongebruikte middelen van het Vlaamse Randfonds in de volgende zittingsperiode nog besteed zullen worden voor de initiële doelstelling van het Vlaamse Randfonds, het aanpakken van de grootstedelijke effecten? In de BBT staat dat 9,3 miljoen euro van het Vlaamse Randfonds wordt ingeschreven voor 2024. De minister vernoemde al een aantal zaken waaraan die zouden worden besteed, maar de spreker vraagt een gedetailleerd overzicht van hoe dat geld exact zal worden besteed.

Het Vlaamse Randfonds bestaat ondertussen drie jaar. In 2020 is daar een projectcoördinator aangesteld, die al in 2021 ontslag nam. Is er een opvolger, of wordt die strijd gestaakt omdat men niet weet of het Vlaamse Randfonds in 2024 nog zal bestaan?

In de BBT staat dat vzw 'de Rand' een uitgebreide bevraging heeft gedaan over het Nederlandstalige verenigingsleven in de faciliteitengemeenten. Kan de commissie dat rapport krijgen? Klaas Slootmans verneemt immers dat het verenigingsleven dood is of vooral door enkelingen draaiende wordt gehouden.

Klaas Slootmans stelt vast dat de omzendbrieven-Peeters, -Keulen en -Martens opnieuw worden aangehaald. Hij merkt in dat verband op dat Gwendolyn Rutten, de nieuwe Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, die dus moet instaan voor de taalgaranties in de Vlaamse Rand, in 2019 een Franstalige campagne blijkt te hebben gevoerd in Vlaams-Brabant. Bovendien heeft ze in de plenaire vergadering (*Actuele vragen* VI.Parl. 2023-2024, nr. 130) gesteld dat ze dat opnieuw zal doen. Ze gaf evenmin antwoord op de vraag welke garanties ze kon geven dat in 2024 de taalwetgeving zou worden gerespecteerd bij het versturen van de kiesbrieven in de faciliteitengemeenten. Ook op de piste om de kiesbrieven te laten versturen door de gouverneur die Peter Van Rompuy opperde, kwam er geen reactie. Zal minister Ben Weyts die piste met zijn collega Gwendolyn Rutten bespreken? En zal hij, als burgemeesters de taalwetgeving niet respecteren, ervoor zorgen dat hun benoeming vernietigd wordt?

Met de nieuwe inschrijvingsregels in het onderwijs kunnen gemeenten ervoor kiezen om het principe 'eigen gemeente eerst' toe te passen. Negen gemeenten zijn daarop ingegaan. Klaas Slootmans vraagt zich af hoe het zit met de andere gemeenten. Hoe komt het dat de succesratio zo laag is? Op de 70 procentvoorrangsregel voor het secundair onderwijs blijkt dan weer geen enkele school te zijn ingegaan. Is het dan niet beter om dat meteen bindend te maken?

In verband met de KOALA-test noteert Klaas Slootmans dat 21 procent taalgebrekkig is, maar dat er grote regionale verschillen zijn. Kan de minister daar iets dieper op ingaan? En is het niet opportuun om dat ook onmiddellijk bindend te maken? Door de sleutels aan de ouders te geven, wordt dat in de praktijk immers een dode mus.

Vervolgens haalt Klaas Slootmans het verhaal aan van een oudere dame uit Alsemberg, die na een val door Franstalige ambulanciers naar het ziekenhuis van Braine-l'Alleud werd gebracht. Het illustreert de blijvende problematiek dat mensen in het Vlaamse Gewest niet in hun eigen taal kunnen worden geholpen. Welke maatregelen neemt de minister, samen met zijn federale collega's, om dat niet alleen in theorie, maar ook in de praktijk te verbeteren?

Met betrekking tot De Gordel blijft het Vlaams Belang met aandrang vragen om het Vlaamse karakter meer in de verf te zetten. Ondanks aankondigingen van de minister in die zin, ziet Klaas Sloomans de concrete veruitwendiging daarvan nog altijd niet, iets waar ook de grondleggers van De Gordel zich ontgoocheld over tonen. Hoe zal de minister daar concreet op inzetten?

2.2. Katia Segers

Katia Segers erkent dat de minister in deze zittingsperiode meer middelen heeft kunnen binnenhalen voor de Vlaamse Rand, maar heeft vragen bij de effectiviteit daarvan. De doelstelling in verband met het aanplanten van bomen en het groene karakter is gehaald, maar voor heel wat andere uitdagingen is dat niet het geval.

Het lid merkt op dat de bevolkingsdichtheid voor de hele rand op het niveau van de steden zit en dat het dus dringend tijd wordt om die centrumregio te erkennen. De brede rand rond Brussel kampt immers met dezelfde problemen, en die is men ondanks de extra middelen nog altijd niet de baas.

De capaciteitsmiddelen voor het onderwijs zijn opgetrokken, maar *Katia Segers* vraagt zich af wanneer de eerste school geopend zal worden. Hoelang duurt het nog vooraleer het resultaat van die middelen te zien zal zijn?

De extra middelen voor RINGtv juicht *Katia Segers* toe. Ook *WIES* vindt ze een goed initiatief, maar ze vraagt zich af hoeveel gemeenten daar al ingestapt zijn. De spreker merkt ook op dat het FeliXart Museum jaarlijks 500.000 euro krijgt, maar dat er maar 15.000 bezoekers zijn geweest. Hoe wordt dat geld besteed? Hoe wil de minister daar echt een attractiepool van maken?

Voor de Vooruitfractie blijft het belangrijkste pijnpunt het Vlaamse Randfonds. Daarvan blijkt nog ruim 9,5 miljoen euro of 60 procent van de middelen over te blijven. De minister relativeerde dat door te verwijzen naar enkele belangrijke projecten die nog in de pijplijn zouden zitten. Kan hij concreet zeggen wat hij nog met die 9,5 miljoen euro kan realiseren in 2024? *Katia Segers* ziet immers veel goede intenties en extra middelen, maar wacht nog altijd op een efficiënte aanpak van de reële uitdagingen.

2.3. Peter Van Rompuy

Peter Van Rompuy herkent zich niet in de verwijzingen die Klaas Sloomans maakte naar een zogenaamde feeststemming in de commissie. Hij ziet alleen dat actief gewerkt wordt rond een aantal punten om vooruit te gaan.

Wat hij zelf als een positieve verwezenlijking ziet, is de zorg- en onderwijscampus in Halle. Hij is tevreden over de investering van 1,5 miljoen euro. Het project is goed uit de startblokken gekomen.

Ook de toename van het aantal cursisten NT2 is een positieve evolutie die hij onthoudt uit de BBT. De focus op onderwijs is belangrijk. De minister van Onderwijs zet zich in voor de Vlaamse Rand. Er zijn extra werkingsmiddelen voor scholen waar minder dan 50 procent van de leerlingen Nederlands als thuistaal heeft. Er is ook een verdubbeling van de nascholing in het basisonderwijs.

Er zou wel meer aandacht mogen gaan naar reconversie, naar het voorbeeld van Limburg, waar met LRM op een succesvolle wijze de reconversie van de bedrijventerreinen werd aangepakt. Ook in Halle-Vilvoorde zijn er heel wat leegstaande en vooral ook totaal verouderde bedrijventerreinen. Dat zouden polen kunnen zijn van nieuwe welvaart in de Vlaamse Rand, die ook bedrijven uit Brussel naar de Vlaamse

Rand zouden kunnen aantrekken. Daar zijn geen grote subsidies voor nodig. Dat kan door middel van een rollend fonds, dat zijn investeringen kan terugverdienen.

De middelen voor 'Wonen in Eigen Streek', die via Vlabinvest worden ingebracht, bedragen 95,9 miljoen euro. Dat vindt Peter Van Rompuy een goede zaak. Hij verwijst naar zijn conceptnota over de erkenning van Halle-Vilvoorde als centrumregio (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-2023, nr. 1796/1), en hij hoopt dat die wordt meegenomen in de lopende studies over de herijking van het Gemeentefonds. Dat zou een meer structurele stap vooruit zijn om de lokale besturen toe te laten om in zaken als Wonen in Eigen Streek te kunnen investeren.

Peter Van Rompuy concludeert dat er duidelijk wordt geïnvesteerd in de regio, en dat op dat elan moet worden voortgegaan.

2.4. Inez De Coninck

Inez De Coninck stelt dat ze een andere lezing van de BBT heeft dan twee voorgaande sprekers. Bij de bespreking van de laatste begroting voor de Vlaamse Rand van de lopende zittingsperiode, stelt ze vast dat er telkens meer middelen werden gevonden, en ook dat de aandachtspunten altijd gecentreerd waren rond de twee belangrijkste uitdagingen, namelijk het Vlaamse en het groene karakter van de Rand.

Ze wijst er nogmaals op dat tijdens deze regering voor het eerst, dankzij haar partij en dankzij de minister, effectief werk gemaakt is van een specifiek Vlaamse Randfonds, met eigen middelen voor Randbeleid. Met het fonds kunnen de uitdagingen aangepakt worden, en kan er een multiplicatoreffect gezet worden op zaken die al gebeurden, maar waarvoor men nu specifieke middelen heeft. Het gaat over 26 miljoen euro in de lopende zittingsperiode. Dat is een nooit geziene inspanning.

In de begroting voor het laatste jaar lopen de twee rode draden, het Vlaamse en groene karakter, doorheen de acties van de minister.

In het algemeen is er in het Randbeleid sprake van een shift vanuit de 'eerstelijnszorg', de focus op de zes faciliteitengemeenten, naar de tweedelijnswerking, de uitdagingen van de negentien randgemeenten. De minister doet dat via vzw 'de Rand'. De focus ligt op onderwijs, op ont nederlandse, en op de urbane druk die ontstaat door nieuwkomers vanuit Brussel. Inez De Coninck juicht heel erg toe dat de opdrachten van vzw 'de Rand' binnen de tweedelijnswerking stelselmatig worden verruimd, en steeds meer een prioriteit worden. De vzw wordt meer en meer een partner voor de negentien gemeenten. Het beleid en de uitdagingen in die verschillende gemeenten worden op elkaar afgestemd. In het verleden waren er al acties rond het flankerend onderwijsbeleid, en die worden ook voortgezet.

Volgens de spreker moeten de negentien gemeenten alles doen om zich te wapenen tegen de druk vanuit Brussel. Ze juicht ook de projecten toe die werden opgezet in de scholen om de negatieve gevolgen van de taaldiversiteit op te vangen. Het is goed om te blijven inzetten op onderwijs en scholen, want dat is de motor van emancipatie, en enorm belangrijk in de Vlaamse Rand.

Maar ook de eerstelijnszorg blijft voor de N-VA-fractie heel belangrijk. Vzw 'de Rand' moet blijven inzetten op de gemeenschapscentra in de zes faciliteitengemeenten die er lak aan hebben om daar inspanningen voor te leveren. Inez De Coninck wijst erop dat de nieuwe Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur in de plenaire vergadering van 22 november 2023 het niet zo nauw nam met de taalwetgeving, alleszins niet voor haar persoonlijke campagne. Juridisch kan dat, omdat er geen regels voor zijn, maar deontologisch roept het volgens haar wel vragen op. Ze vraagt zich af hoe de minister daarnaar kijkt, en of hij dat binnen de regering ter sprake zal brengen.

Naast die algemene punten van het Randbeleid haalt de spreker nog een paar bijkomende punten aan die voor haar fractie belangrijk zijn. Het Gordelfestival is een jaarlijkse afspraak die het groene en het Vlaamse karakter van de regio in de kijker zet. Er wordt ook telkens ingezet op vernieuwing, met nieuwe activiteiten, zoals in de laatste editie het gravelparcours. Ze apprecieert ook de maatschappelijke relevantie die aan het Gordelfestival wordt gekoppeld, namelijk de Vlaamse ontvoeringsstrijd.

Ook het nieuwe project Zennevallei Hergist is een belangrijk streekontwikkelingsproject. Het wordt sterk gedragen door de betrokken lokale besturen. De zuidelijke kanaalzone kon wel een positieve impuls gebruiken. Door het project is er een dynamiek ontstaan met respect voor de eigenheid van de streek.

Het decreet Wonen in Eigen Streek biedt lokale besturen de mogelijkheid om in te zetten op de verdringingseffecten vanuit Brussel. De N-VA-fractie steunt de ambitie om met de middelen uit het Vlaamse Randfonds een bijdrage te leveren voor een lokale uitrol van dat decreet in de Vlaamse Randgemeenten. De spreker kijkt er naar uit hoe minister Ben Weyts die ondersteuning verder vorm zal geven in samenwerking met zijn collega-minister Matthias Diependaele, zodat jonge Vlaamse gezinnen een betaalbare woning in de eigen regio kunnen verwerven.

Inez De Coninck concludeert dat de Vlaamse overheid dankzij dit beleid inzet op de werkelijke uitdagingen in de Vlaamse Rand. Er wordt op het Vlaamse en groene karakter ingezet. De samenwerking met de verschillende partners in de Rand wordt bevorderd. De shift van de faciliteitengemeenten naar de negentien randgemeenten noemt de spreker een goede zaak.

De N-VA-fractie kijkt alvast uit naar hoe de minister in het laatste jaar van de zittingsperiode 2019-2024 de beschikbare middelen verder zal inzetten.

2.5. Antwoord van minister Ben Weyts

Volgens minister *Ben Weyts* is zijn BBT realistisch, en gaat hij simpelweg aan de slag met de feiten. De Vlaamse overheid heeft de plicht om alles uit de kast te halen om de sociologische fenomenen die zich in de Rand voordoen in goede banen te leiden, en om daar waar nodig weerwerk te bieden. Die ambitie zit vervat in alle beleidsplannen.

De minister herinnert zich het pessimisme van Klaas Sloomans tijdens de discussies in de commissie over WIES. Hij erkent dat het decreet juridisch pionierswerk inhoudt, waar veel werk in kroop. Enkele Franstalige organisaties hebben trouwens al aangekondigd dat ze zich juridisch zullen verzetten tegen WIES. Ondertussen is het uitvoeringsbesluit wel degelijk verschenen en heeft de minister de mogelijkheid bekeken om samen te werken met Vlabinvest. Als Vlaams minister voor de Vlaamse Rand voelt Ben Weyts zich nauw betrokken bij die samenwerking. Daarbij spreekt het voor zich dat er toezicht wordt gehouden op de uitbesteding van de financiële middelen door Vlabinvest.

De resterende middelen van het Vlaamse Randfonds zullen vakkundig worden besteed. De minister wil de helft van de middelen van het fonds investeren in Wonen in Eigen Streek. De andere helft zal aan diverse andere initiatieven worden uitbesteed. Voor concrete duiding van de besteding van die middelen, is het wachten op 2024, aangezien minister Ben Weyts de plannen nog in de ministerraad ter goedkeuring moet voorleggen.

De minister deelt mee dat het rapport van de bevraging van het verenigingsleven aan de commissieleden zal worden bezorgd.

De taken van de coördinator van het Vlaamse Randfonds zijn overgenomen door de administratie. Ook de taken van het Team Coördinatie Vlaamse Rand worden nu door de administratie uitgevoerd.

Minister Ben Weyts apprecieert dat Inez De Coninck hem wijst op de risico's die zich aandienen. Hij is zich ervan bewust dat sommige gemeentebesturen de taalwetgeving via omzendbrieven zullen proberen te omzeilen. Hij zegt erop toe te zien dat de taalwetgeving in de Vlaamse Randgemeenten wordt gerespecteerd. Die problematiek verdient bovendien extra aandacht in de aanloop naar de verkiezingen van 2024.

De minister heeft inderdaad een mogelijkheid gecreëerd om een voorrangsregeling toe te passen in het basisonderwijs. Gemeentebesturen en de LOP's zullen bij inschrijvingen een afstandscriterium kunnen hanteren, zodat leerlingen uit de eigen gemeente voorrang krijgen op leerlingen van buitenaf. Dat lijkt de minister ook logisch, want wie in de gemeente woont, draagt via de belastingen ook bij aan het lokale onderwijs.

De minister benadrukt wel het vrijblijvende karakter van die mogelijkheid: als de vraag groter is dan het aanbod, kunnen scholen ervoor kiezen bepaalde voorrangsgroepen aan te duiden, maar het is geen verplichting. Enkele gemeenten binnen de Vlaamse Rand hebben er wel al gebruik van gemaakt. De minister verwacht dat meer gemeenten en scholen zullen volgen.

Wat het noodnummer 112 betreft, vindt de minister het schandalig dat men nog altijd niet kan garanderen dat patiënten in de Vlaamse Rand in het Nederlands worden bediend. Zelfs wie tweetalig is, kent niet altijd de nodige woordenschat om zijn of haar situatie goed uit te leggen en bijgevolg de beste zorgen toegediend te krijgen. In de federale wetgeving is nochtans bepaald dat mensen in noodsituaties bediend moeten worden in hun eigen taal. De minister kan alleen maar vaststellen dat de federale overheid er niet in slaagt dat beginsel af te dwingen. Maar gelet op de bevoegdheidsverdeling kan hij op dat vlak helaas zelf weinig ondernemen.

De Gordel is gevrijwaard en versterkt – twintigduizend deelnemers is niet min – en de bedoeling is om het evenement nog meer in de kijker te zetten en de achterliggende boodschap versterkt uit te dragen.

Met de extra investerings- en capaciteitsmiddelen zijn er in de Vlaamse Rand meer dan 2600 onderwijsplaatsen bij gecreëerd. Dat is nooit gezien. In de zittingsperiode 2014-2019 ging 9 procent van de capaciteitsmiddelen binnen Onderwijs naar de Vlaamse Rand, in de huidige zittingsperiode maar liefst 21 procent.

De tussenkomst van Vooruit in verband met FeliXart doet de minister vermoeden dat Vooruit pleit tegen extra cultuurinvesteringen. Bovendien is het niet redelijk om een museum in een stadscentrum te vergelijken met een museum in een faciliteitengemeente als Drogenbos. De voornamelijk eenmalige investeringsmiddelen zijn onder andere aangewend om het woonhuis van Felix De Boeck te restaureren – inderdaad een dure operatie – en toegankelijk te maken. Ook werd een groen gebied rond het museum aangelegd, wat zeer welkom is en ook geapprecieerd wordt in de verstedelijkte omgeving die Drogenbos is. Dat zijn volgens de minister goed bestede middelen.

2.6. Katia Segers

Katia Segers ontkent dat Vooruit zou pleiten tegen extra investeringen in cultuur. Het tegendeel is waar. Maar wat zal het resultaat zijn van tweemaal 500.000 euro aan investeringen in FeliXart? Hoe zal FeliXart zorgen voor meer bezoekers?

2.7. Klaas Sloomans

Klaas Sloomans herhaalt zijn vraag hoeveel middelen er naar het partnerschap met Vlabinvest gaan. Hoeveel gemeenten hebben trouwens aangegeven in WIES te zullen meestappen? Het uitvoeringsbesluit is er dan misschien nog niet, maar gemeenten kunnen dat toch wel al aangeven? De spreker hoopt dat er gemeenten zijn die in die richting denken, al heeft hij daarover nog geen signalen ontvangen.

Wat de taalwetgeving betreft, was er de piste om de kiesbrieven te laten versturen door de gouverneur. Zal de minister die piste concreet uitvoeren?

De minister gaat ervan uit dat meer gemeenten in de Vlaamse Rand zullen gebruikmaken van de voorrangsmogelijkheid in het basisonderwijs, maar het lijkt Klaas Sloomans beter om die mogelijkheid decretaal bindend te maken.

Hetzelfde geldt voor de 70 procentvoorrangsregeling op het vlak van Nederlands in het secundair onderwijs, want die kent vooralsnog geen succes. Hoe komt het dat scholen daar geen gebruik van maken, terwijl leerkrachten wel aangeven dat het aantal Nederlandstaligen in hun klassen te laag ligt om kwaliteitsvol onderwijs te geven?

Wat het noodnummer 112 betreft, verwijst de minister naar het federale niveau, maar de minister heeft toch ook zelf een verantwoordelijkheid, gezien de transversale functie die hij zichzelf aanmeet, om bij de federale overheid op tafel te slaan.

2.8. Antwoord van minister Ben Weyts

Minister *Ben Weyts* stelt vast dat het bezoekersaantal van FeliXart al gestegen is. De extra investeringen moeten het museum nóg aantrekkelijker maken, onder andere door een brug te slaan tussen enerzijds het zuiver museale, het kunstaspect, en anderzijds de woonst van Felix De Boeck, met ook een recreatief aspect en groenbeleving.

Wat WIES betreft, zijn het besluit en het samenwerkingskader met Vlabinvest noodzakelijke voorwaarden voor gemeenten om erin mee te stappen. Zolang de regels en de ondersteuningsmechanismen niet bekend zijn, zullen gemeenten hun intenties niet kenbaar maken. De oproep is wel al gelanceerd, maar dan vooral opdat WIES meegenomen zou worden in de partijprogramma's voor de lokale verkiezingen. De minister wil het in elk geval zo gemakkelijk mogelijk maken om in WIES mee te gaan en zelfs een soort van wedloop tot stand brengen tussen gemeenten om als eerste aanspraak te maken op de voorziene ondersteuningsmiddelen.

De LOP's staan wat terughoudend ten opzichte van de voorrangsregeling in het basisonderwijs. Via vzw 'de Rand' probeert de minister het bestaan van de regelingen meer aan de man te brengen, zodat iedereen overtuigd raakt van de voordelen ervan.

Vanuit het secundair onderwijs krijgt de minister dan weer het signaal dat de 70 procentregeling op de meeste plaatsen niet wordt ingeroepen, omdat de meeste klassen al beantwoorden aan dat criterium. Veel leerlingen hebben namelijk al een parcours doorlopen in het Nederlandstalig kleuter- en lager onderwijs voor ze de overstap maken naar het secundair.

3. Indicatieve stemming

De aan de commissie toegewezen artikelen 3 (SA, SH), 4 (SA), 104, §2, 106, §1, met ministeriële code D, en 111, en de begrotingstabellen afdeling I. Beleidsdomein Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie, programma A en H

Vlaamse Rand (zie opsplitsing begrotingsverslag van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 15/8)) worden indicatief aangenomen met 7 stemmen bij 4 onthoudingen.

Mercedes VAN VOLCEM,
voorzitter

Annabel TAVERNIER
Allessia CLAES
Els STERCKX
Klaas SLOOTMANS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ABB	Agentschap Binnenlands Bestuur
BBC	beleids- en beheerscyclus
BBT	beleids- en begrotingstoelichting
BHP	Breeding Healthy Pets
BRIO	Brussels Informatie-, Documentatie- en Onderzoekscentrum
DMO	dierenarts met opdracht
ESR	Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen
EVA	extern verzelfstandigd agentschap
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie
FAVV	Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
GACB	Gemengde Ambtelijke Commissie Brussel
GAIA	Global Action in the Interest of Animals
HIVA	Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving
IKT	inkomenstarief
KOALA	Kleuteronderwijs Luistervaardigheid
LOP	lokaal overlegplatform
LRM	Limburgse Reconversiemaatschappij
MB	ministerieel besluit
NT2	Nederlands als tweede taal
OD	operationele doelstelling
PAS	Programmatische Aanpak Stikstof
POM	provinciale ontwikkelingsmaatschappij
SD	strategische doelstelling
SPV	special purpose vehicle
UGent	Universiteit Gent
VAK	vastleggingskrediet
VBF	Vlaams Brusselfonds
VCO	Vlaamse Codex Overheidsfinanciën
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
Vlabinvest	Agentschap voor Woon- en Zorginfrastructuurbeleid voor Vlaams-Brabant
vte	voltijdsequivalent
VUB	Vrije Universiteit Brussel
WIES	Wonen in Eigen Streek